

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

MEDIÁLNÍ OBRAZ KONFLIKTU V SÝRII
Z PERSPEKTIVY AL-JAZEERA A RT

Jan Klik

Plzeň 2017

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
Katedra blízkovýchodních studií
Studijní program Mezinárodní teritoriální studia
Studijní obor Blízkovýchodní studia

Bakalářská práce
MEDIÁLNÍ OBRAZ KONFLIKTU V SÝRII
Z PERSPEKTIVY AL-JAZEERA A RT

Jan Klik

Vedoucí práce:

PhDr. Issam Ramadan

Katedra blízkovýchodních studií

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2017

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2017

.....

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu své práce PhDr. Issamu Ramadanovi za ochotný přístup a cenné rady.

OBSAH

Seznam tabulek a schémat	1
ÚVOD	2
1 TEORETICKÁ ČÁST.....	4
1.1 Sýrie od nástupu Bašára al-Asada do prezidentského úřadu	4
1.2 Arabské jaro v Sýrii	5
1.3 Mediální pokrytí konfliktu v Sýrii	7
1.4 Média a konceptuální východisko práce.....	8
1.5 Profil zkoumaných médií	11
1.5.1 Al-Jazeera	11
1.5.2 RT.....	12
1.6 Zahraničně-politická role Kataru.....	13
1.7 Zahraničně-politická role Ruska.....	15
2 METODOLOGICKÁ ČÁST	19
2.1 Sémiotická analýza	19
2.2 Výzkumný vzorek.....	20
3 ANALYTICKÁ ČÁST	23
3.1 Výzkumná hypotéza (VH) a proměnné výzkumu (NP a ZP).....	23
3.2 Analýzy jednotlivých mediálních produktů.....	24
3.2.1 Children killed in massacre in Syria's Houla	24
3.2.2 Annan hails 'constructive' talks with Assad	27
3.2.3 Al Jazeera meets Free Syrian Army fighters	30
3.2.4 Syria's coming revolution?.....	33
3.2.5 US sings to Syria: 'We will, we will bomb you!'	36
3.2.6 Assad is not insane	39
3.2.7 US should be excluded from talks over Syria just like Iran.....	41
3.2.8 Rebels behind Houla massacre, US plan to destabilize Syria in full swing	44
3.3 Konkrétní příklady zjištěné korelace hodnot nezávislé a závislé proměnné	47
3.4 Shrnutí výsledků výzkumu a jiná zjištění.....	48
ZÁVĚR.....	51
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ A PRAMENŮ	53
Sekundární zdroje	53
Prameny	57
ABSTRACT.....	58

Seznam tabulek a schémat

ČÍSLO TABULKY	NÁZEV TABULKY	STRANA
1	Seznam zkoumaných produktů	22
2	Stát Katar a Al-Jazeera	47
3	Ruská federace a RT	48
ČÍSLO SCHÉMATU	NÁZEV SCHÉMATU	STRANA
1	Kauzální síť proměnných a znázornění výzkumné hypotézy	23

ÚVOD

Konflikt v Sýrii, který byl odstartován událostmi tzv. arabského jara v roce 2011, patří po dobu svého trvání k tématům, kterým média věnují mimořádnou pozornost. Nepřehlednost a komplikovanost syrského konfliktu se ještě násobí v mediálním prostoru, kde vznikají často protichůdné narativy. Význam a vnitřní mechanismy těchto narativů, tedy analýza toho, co chtějí média svému publiku sdělit a jaké nástroje k sestavení takové zprávy mediálního formátu používají, má potenciál „*vrhnout světlo na ty, kdo vytvářejí a přenášejí sdělení*“.¹ Jako zástupci dvou, z možných, narativních přístupů k syrskému konfliktu, byli vybráni Al-Jazeera a RT. Cílem práce je prokázat souvislost (a nebo ji naopak vyvrátit) mezi tím, jak o daném konfliktu zvolená média referují a zahraničně-politickým přístupem zemí, jejichž zájmům, podle hypotézy této práce, slouží. Katar i Rusko patří k mezinárodním aktérům, kteří do konfliktu své zájmy usilovně promítají, a je tedy přínosné zabývat se tím, v jaké podobě se tyto zájmy zrcadlí v mediální realitě, jejímž konzumentem je široký okruh lidí na celém světě.

O otázce redakční závislosti obou zmíněných médií na svých „chlebovárcích“ bylo již napsáno a řečeno mnoho. Přestože jde často o převážně subjektivní názory svých autorů,² především v oblasti teoretického vymezení fungování médií v arabském světě existují již zavedené a informačně obsáhlé práce.³ Podrobnější komparace obou dvou zvolených médií na základě některých obvyklých analytických přístupů ovšem chybí. Tato práce není analýzou objektivní ve smyslu žurnalistických morálních zásad, které jsou obvykle zkoumány kvantitativními přístupy⁴, nýbrž je jejím cílem zaznamenat některé tendence v popisu mediovaných událostí, jež svým vyzněním korespondují s politikou jednoho či druhého z vybraných států, a pro jejichž zkoumání je kvalitativní přístup vhodný.

Za ideální stav výzkumu zvolené problematiky považují kombinovanou analýzu čerpající z výhod obou přístupů. Z důvodu omezeného rozsahu bakalářské práce a požadavku kvalitativních přístupů pracovat s velkým množstvím vzorků, jejichž zpracování je rovněž časově náročné, jsem zvolil pouze analýzu kvalitativní. Z tohoto plynou jisté výhody i omezení. Forma kvalitativní obsahové analýzy byla zvolena, neboť je schopna proniknout do významových rovin sdělení, do nichž kvantitativní obsahová analýza přístup nemá. Pracuje s malým množstvím výzkumných vzorků a může je tak zkoumat velmi podrobně. Umožňuje kontextuální pochopení interpretací jednotlivých aktérů. Na druhé straně jsou její výsledky obtížně zobecnitelné. Opomíjí kvantifikaci, a tedy statistické zákonitosti uvnitř zkoumané problematiky a neposkytuje absolutní tvrzení. Navíc kvalitativní přístup vyžaduje těsný vztah výzkumníka k subjektu zkoumání, čímž jsou výsledky výzkumu závislé na výzkumníkových schopnostech, kterýžto je do jisté míry pozorovanou součástí výzkumu.⁵

¹ McQUAIL, D. 2009, s. 361

² Jako příklad uvádím díl rozhlasového vysílání Asociace pro mezinárodní otázky zprostředkované Českým rozhlasem „Jak ovlivňuje propaganda vysílání katarské televize Al-Džazíra a ruské RT?“, nebo knihu Marcela Herpena „*Putin's propaganda machine: Soft power and Russian foreign policy*“

³ Jako příklad uvádím knihu Williama Rugha „*Arab mass media: Newspapers, Radio, and television in arab politics*“

⁴ TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVSKÁ, M. 2010, s. 134-125

⁵ HENDL, J. 2005, s. 57

Práce je rozdělena do tří základních částí. První, teoretická, část si vytýká za cíl jen velmi stručně načrtnout moderní historii Sýrie a pozadí tzv. arabského jara v této zemi. Rovněž jsou představeny profily obou zkoumaných médií a zahraničně-politické přístupy státu Katar a Ruské federace ke konfliktu v Sýrii. Zájem této části se na časové ose soustřeďuje do roku 2013. Ne vždy je to ovšem striktně dodrženo, a to z důvodu kontextuální a logické soudržnosti některých pasáží textu. Čtenář je také seznámen se základními teoriemi ze světa médií, s nimiž je počítáno jako se základními teoretickými pilíři této práce. Tento oddíl čtenáři ukazuje, z jaké perspektivy práce na média hledí, a tedy jak se rovněž dívá na své vlastní závěry.

Druhá, metodologická, část se zabývá principy sémiotické analýzy mediálních obsahů a shrnuje celkový metodologický postup výzkumné práce tak, jak zde byl použit. Obsahuje také seznam všech analyzovaných produktů, tedy reportáží a článků obou dvou médií.

Ve třetí, analytické, části je stanovena výzkumná hypotéza a obsahuje analýzy jednotlivých produktů, podle postupu popsaného v metodologické části. Součástí je také vyhodnocení a shrnutí získaných dat. Za účelem zpřehlednění celého souboru této práce využívám tabulek a grafů.

V práci je použita celá řada cizojazyčných termínů, především arabského původu. Za účelem sjednocení transkripce do českého jazyka používám jako vzor knihu Prof. PhDr. Luboše Kropáčka, CSc. „Duchovní cesty islámu“. Přímou výjimkou je přepis názvu televizní stanice Al-Jazeera, který ponechávám v anglicko-jazyčné verzi přepisu tohoto slova, a to jak v nadpisu práce, tak i ve vlastním textu. Stanice je pod tímto přepisem celosvětově známa a navíc je tak zdůrazněno, že text pracuje pouze s výstupy Al-Jazeera English, tedy s anglicko-jazyčnou mutací zmíněného média. Od doslovného přepisu se také odkláním v případě, kdy je pro dané slovo (vlastní jména, jména měst a států apod.) již v českém jazykovém prostředí zaveden běžně používaný úzus. Například *Irák* místo ^c*Iráq*. Pro přehlednější orientaci v textu, zejména v samotných analýzách, ještě dodávám, že používám uvozovek ve dvou významech. Za prvé, pokud je text mezi uvozovkami označen kurzívou, jedná se o přímou citaci. Pokud text v uvozovkách kurzívou označen není, pak jde pouze o zdůraznění, zvýraznění či přirovnání.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Sýrie od nástupu Bašára al-Asada do prezidentského úřadu

Ve věku 34 let (věková hranice kandidatury byla záměrně snížena, aby odpovídala věku nastupujícího prezidenta) nastoupil do prezidentského úřadu druhorozený syn bývalého prezidenta, Háfize al-Asada, Bašár al-Asad. Navzdory očekávání nepřinesla éra nového prezidenta zásadní zlepšení vnitropolitického ani hospodářského stavu země, které patrně souvisí se zájmy klientelistických mocenských struktur přetrvávajících z doby Háfize al-Asada, jejichž vliv na nového prezidenta se dá předpokládat.⁶ Vedle nespokojenosti obyvatelstva pramenící z korupce, neúspěchu ekonomických reforem a rigidních mocenských struktur si prezident dokázal získat před společností kredit např. zpřístupněním satelitního vysílání (dříve zakázáno), zpřístupněním internetu a komunikačních technologií obecně, zavedením výuky informatiky na školách a omezením moci bezpečnostního aparátu. Pozornost si také získaly amnestie politických vězňů, povolení některých nestranických médií a umožnění působení lidskoprávních organizací na území Sýrie. Přistoupeno bylo také k částečné generační obměně vysokých úřednických elit.⁷ Avšak k zásadní výměně „staré gardy“ za „čerstvý“ kruh odpovědných specialistů v oblasti bezpečnosti, vojenství a politiky, na který by se mohl spolehnout, nedošlo. A lze jen spekulovat, do jaké míry vliv právě těchto starých mocenských struktur z dob Bašárova otce brzdil reformní úsilí.⁸

V zahraničněpolitickém směřování navázal Bašár al-Asad na strategii sblížení s ostatními zeměmi v rámci regionu, kterou nastoupil jeho otec účastí ve Spojených státech americkými (dále jen Spojené státy, nebo USA), vedené koalici proti Iráku během války v zálivu a zároveň účastí na Madridské mírové konferenci, v říjnu 1991. Mezi státy, se kterými Sýrie pod vedením nového prezidenta udržovala dobré vztahy bychom jistě zařadili země Perského Zálivu, Egypt, Írán a především Jordánsko (po smrti krále Husajna), s nímž došlo k rozšíření vzájemných ekonomických dohod. Jordánsko také zvýšilo podporu Sýrii v otázce okupovaných Golanských výšin, stejně jako se zasadilo o odchod syrských muslimských bratří ze svého území. Sýrie na oplátku propustila jordánské vězně. Na pořadu dne bylo také jisté tání ledů mezi syrským režimem a představitelem Organizace pro osvobození Palestiny, Jásirem Arafátem. Zlepšení se dočkal též vzájemný vztah s Irákem, s nímž došlo dokonce k uzavření několika smluv o ekonomické a kulturní spolupráci.⁹

Počáteční pozitivní karta, především co se týče snah o sblížení se Spojenými státy, se začala postupně obracet a předznamenala mezinárodní izolaci Sýrie. Spojené státy vzhledem k syrské podpoře Hamásu a Hizballáhu znovuoživily rétoriku, v níž byl syrský režim obviněn z pomoci mezinárodnímu terorismu, stejně jako z vývoje zbraní hromadného ničení. Americké vedení rovněž nelibě neslo syrský hostilní postoj vůči americkým zájmům na Blízkém východě, které Sýrie označovala za imperialistické. Spojené Státy akcentovaly požadavek na stažení syrských sil z Libanonu (ke kterému postupně docházelo). Bašár al-

⁶ MENDEL, M. 2015, s. 246

⁷ BYMAN, D.L. 2005, s. 71

⁸ ZISSER, E. 2003, s. 15-23

⁹ GHADBIAN, N. 2001, s. 632

Asad reagoval zostřením kritiky Izraele, Hamás a Hizballáh označil za hnutí odporu a vyzval k jadernému odzbrojování v regionu týkajícího se všech zemí, tedy i Izraele. Po americké invazi do Iráku byla navíc Sýrie obviňována, že umožňuje proudění ozbrojených skupin přes Sýrii na území Iráku. Jisté sblížení nastalo s Tureckem. Oba státy spojovala především otázka kurdského nacionalismu za situace, kdy se kurdská menšina v sousedním Iráku domohla úrovně samostatnosti nesrovnatelné se situací v Sýrii či Turecku. Společnou strategií obou zemí se tak přirozeně stala „ochrana“ irácké teritoriální svrchovanosti. Spojené státy pod vedením prezidenta Bushe uvalily na Sýrii sankce zakazující veškerý obchod vyjma zdravotnických a potravinářských potřeb. Tato opatření nicméně jen pozvedla solidaritu ostatních arabských zemí se Sýrií.¹⁰

Otřesem pro Syrskou mezinárodní pozici bylo zavraždění Rafíqa Harírího v Libanonu v únoru 2005. Sýrie byla ihned obviněna, načež Evropská unie přerušila jednání o vzájemné spolupráci. Muslimské bratrstvo požadovalo vznik zákona umožňujícího svobodnou registraci politických stran a spravedlivé volby. V reakci na vnitřní kritiku i na obavu z možné americké intervence v Sýrii spustil Bašár al-Asad novou vlnu propouštění politických vězňů a oznámil, že svolá sjezd strany Ba^ćth, který projedná zahájení nezbytných reforem. Spojené státy se Sýrií přerušily spolupráci v boji proti terorismu (Sýrie například poskytla americké straně informace o jedincích napojených na al-Qá^ćidu, přičemž tyto informace komplikoval fakt, že někteří členové al-Qá^ćidy našli útočiště v Libanonu¹¹). Později byla Sýrie obviněna za politicky motivované vraždy v sousedním Libanonu. Sjezd strany Ba^ćth povolil zakládání nových politických stran, pokud nebudou stát na etnických, náboženských nebo regionálních základech. Tím bylo vyřazováno Muslimské bratrstvo, popřípadě kurdská menšina. Kurdové se také dožadovali navrácení syrské státní příslušnosti, o kterou desetitisíce z nich přišlo v 60. letech při sčítání lidu, kdy nebyli zaregistrováni. To mohlo být způsobeno i tím, že ve skutečnosti nešlo o syrské Kurdy, nýbrž o přistěhovalce z Turecka a Iráku, kteří využili slabou vládní kontrolu nad hranicemi, která trvala několik desetiletí. Sjezd strany přislíbil přezkoumání situace Kurdů bez státní příslušnosti.¹²

O přehodnocení přístupu k Sýrii svědčilo jmenování, od zavraždění Rafíqa Harírího v roce 2005, prvního amerického velvyslance v Damašku, oznámené syrským ministrem zahraničních věcí v únoru 2010. V souvislosti s tím došlo také k znovuoživení dialogu s Izraelem. Spojené státy si za změnu přístupu podměnily spolupráci Sýrie v oblasti kontroly syrsko-iráckých hranic, stejně jako kooperaci kroků proti Hizballáhu a Hamásu. Sýrie pak požadovala uznání Libanonu za území syrské sféry vlivu. Jednání byla vedena s vědomím, že mohou významně poškodit syrsko-iránské vztahy. Z americké perspektivy to bylo záměrem.¹³

1.2 Arabské jaro v Sýrii

V březnu roku 2011 přeskočila jiskra společenského nepokoje ze severní Afriky do Sýrie, kde tzv. arabské jaro odstartovalo, když na jihu státu došlo k zatčení a bití studentů, kteří na zeď

¹⁰ LAURENS, H. 2013, s. 321-324

¹¹ ZISSER, E. 2003, s. 15-23

¹² LAURENS, H. 2013, s. 359-361

¹³ Syria,U.S.: Diplomacy Comes With a Price. 2010

školy nasprejovali protirežimní hesla. Incident se brzy přelil v celostátní požár demonstrací, jejichž organizace byla, stejně jako jinde, usnadněna pomocí sociálních sítí. Nenásilné protesty (opoziční stanovisko) byly pomocí pravidelné armády a stranických milic nesmlouvavě potlačovány (podle vládního stanoviska armáda reagovala na ozbrojené provokatéry v davu). Situace se výhledově zhoršila především, když režim proti demonstrantům nasadil ozbrojené gangy, a také, když na druhé straně protirežimní povstání využili islamistické skupiny. Jak konflikt eskaloval, začalo docházet k dezercím důstojníků i řadových vojáků ze syrské armády. Zároveň se začaly formovat skupiny ozbrojených islámských radikálů, jejichž mnozí členové přišli z jiných islámských (ale i evropských) zemí, finančně a materiálně podporovaných „příznivci“ z arabských států Perského zálivu. Původně nenásilné protesty se zcela legitimními požadavky se stali živnou půdou pro vnitrostátní i cizí hráče s vlastními zájmy, jejichž střety s vládními silami i mezi sebou navzájem proměnily Sýrii v nepřehledné bitevní pole.¹⁴ Nepočítaje registrované opoziční strany, můžeme „proti-asadovskou“ opozici po vypuknutí událostí arabského jara velmi zhruba rozdělit na exilovou opozici podporovanou západními státy a na opozici působící uvnitř Sýrie, která se pak dělí na mnoho skupin, ozbrojených i neozbrojených. Platformou volně sdružující exilovou opozici je Syrská národní koalice, která s podporou amerického ministerstva zahraničí nahradila Syrskou národní radu, kterou zmítaly vnitřní konflikty. Syrská národní rada se poté stala součástí Syrské národní koalice.¹⁵ Finanční prostředky koalice, alespoň jak je známo, jsou zajišťovány například Spojenými státy, nebo z programu na podporu revoluce v Sýrii, zřízeném při „Syrian Business Forum“ v Kataru.¹⁶ Významnou součástí koalice je i Muslimské bratrstvo, reprezentující náboženský proud opozice.¹⁷ Problém exilové opoziční koalice, i přes zahraniční podporu, které se jí dostává je, že nemá zásadnější vliv na opozici uvnitř Sýrie. Přestože by si Syrská národní koalice i její západní spojenci přáli, aby pod její rozhodování patřila Svobodná syrská armáda, tvořená dezertéry ze Syrské armády, mezi oběma skupinami existují rozpory. Na území Sýrie potom Svobodná syrská armáda (alespoň někteří její velitelé) spolupracují s Džajš al-Fatah, jednou z hlavních islamistických koalic sdružujících např. Džabhat an-Nusra a Ahrár aš-Šám. Nejde však o jedinou podobnou koalici, i když je z nich Džajš al-Fatah asi nejvýznamnější. Množství nejrůznějších ozbrojených skupin se různě přeskupují ve spojenecké aliance, jejichž jednotliví členové mohou mít zároveň vztahy k Islámskému státu nebo al-Qá'idě, přičemž nezbytné finance přicházejí převážně ze zemí Perského zálivu. Někteří velitelé Svobodné syrské armády jsou zase finančně podporováni Spojenými státy. Američané se snaží cvičit „vlastní“ jednotky tvořené protirežimními rebely. Celý program však zatím spíše selhával.¹⁸

Na počátku protestů, v létě 2011, navštívili na znamení podpory opozice, demonstraci ve městě Homs, americký a francouzský velvyslanec. Evropští diplomaté, domnívající se, že režim bude brzy svržen, radili opozici nevyjednávat s Asadem. Představitelé některých západních vlád ve veřejných prohlášeních Asada odsoudili a požadovali jeho rezignaci.¹⁹

¹⁴ MENDEL, M. 2015, s. 249-250

¹⁵ TUREČEK, B. 2015

¹⁶ SKELTON, Ch. 2012

¹⁷ HASSAN, H. 2013

¹⁸ TUREČEK, B. 2015

¹⁹ FISK, R. 2016

Spojené státy, stejně tak Evropská Unie i Liga arabských států vyhlásily četné sankce proti syrskému režimu. Sýrie byla z Ligy arabských států vyloučena. Západní země začaly stahovat z Damašku své velvyslance a stoupl i napětí s Tureckem, poté co v roce 2012 došlo k vzájemnému ostřelování přes hranice. Ankara zároveň poskytuje zázemí členům syrské opozice. Hlavním mezinárodním spojencem režimu zůstává Rusko, Čína a Írán, přičemž právě Rusko a Čína jako členové rady bezpečnosti OSN zablokovali již tři rezoluce, jejichž cílem bylo izolovat režim a poskytnout prostor pro jeho vojenské svržení. Rusko také zdůrazňuje potřebu mírového řešení konfliktu, například mírovými jednáními v Ženevě.²⁰ Írán zase z obavy ze ztráty spojence v regionu poslal na podporu režimních sil své revoluční gardy.²¹ V únoru 2013 Spojené státy oznámily záměr zásobovat opozici humanitárními prostředky, hlavně léky a jídlem. V červnu téhož roku byla CIA pověřena zajistit také dodávky lehkých zbraní a munice jako následek „hlubokého přesvědčení“, že syrský režim použil proti rebelům chemické zbraně. Aby odvrátila případný americký vojenský zásah proti syrské vládě, zprostředkovala Moskva likvidaci syrského arsenálu chemických zbraní pod mezinárodním dohledem.²² Ke změně amerického postoje bombardovat režimní pozice přispěly pravděpodobně také informace poskytnuté americké straně britskou rozvědkou, která zjistila, že vzorek plynu použitého při útoku 21. srpna na předměstí Damašku se neshodoval s tím, kterým disponoval syrský režim. Americké a britské tajné služby začaly z plánování útoku podezřívat Turecko s napojením na syrské ozbrojené rebely. Došlo rovněž ke zjištění, že an-Nusra udržuje vlastní program na výrobu inkriminovaného plynu, sarinu.²³ V Sýrii samotné se pak jako další vnitropolitický hráč představila kurdská menšina, když byla schopna zformovat vojenskou sílu, dostatečnou aby se prosadila v boji proti Islámskému státu, který je dnes považován za hlavní prvek nebezpečí v regionu.²⁴ Otázka samostatnosti kurdského území do budoucna zůstává otevřená.²⁵

Oficiální syrské stanovisko ke konfliktu je takové, že jde o střet vlády, podporované většinou Syřanů, ze zahraničí pak především Ruskem, s rebely (převážně teroristy zahraničního původu) majícími podporu jednak mezinárodních mocností (především Spojené státy, Francie a Británie) a jednak ze strany regionálních mocností (především Saúdská Arábie, Katar a Turecko). Jako hlavní cíl v příštích letech vidí vláda zachování sekulárního statusu země a provedení potřebných reforem, které si žádají občané Sýrie.²⁶

1.3 Mediální pokrytí konfliktu v Sýrii

Obraz událostí, které se sebehly od začátku arabského jara v Sýrii, nabyl nepřehlednosti, názorové a ideologické vyostřenosti.²⁷ Média, lhostejno za kterou stranou konfliktu stojí, se za účelem ovlivnit veřejné mínění uchýlila k používání klasických jazykových nástrojů, jako

²⁰ LAUB, Z., MASTERS, J. 2013

²¹ STRATFOR, 2012

²² LAUB, Z., MASTERS, J. 2013

²³ HERSH, S. M. 2014, s. 21-24

²⁴ FISK, R. 2016

²⁵ LAUB, Z., MASTERS, J. 2013

²⁶ Rozhovor s Bašárem Asadem. 2015

²⁷ COCKBURN, P. 2013

jsou přirovnání, kontrast, metafora, ironie, předpoklad, užívání informací získaných od anonymních zdrojů a hodnotové soudy.²⁸ Problém většiny velkých korporátních médií spočívá v závislosti na informacích tzv. z druhé ruky. Například významný podíl informací pro západní média poskytují syrští, pro-opoziční lidskoprávní pozorovatelé. Patrick Cockburn, irský novinář specializující se na Blízký východ, uvádí, jako jeden z motivů proč západní média spíše přebírají pro-povstalecké verze událostí fakt, že oficiální vládní verze někdy prostě chybí, čímž vytvoří vakuum, které zaplní opozice. Díky kontrastu s médii, která se projevují spíše jako pro-vládní, tak vzniká černo-bílý obraz skutečnosti. Zlí vs. hodní.²⁹

Stejně jako v jiných zemích, i v Sýrii se jako významný informační kanál prosadila sociální média. Syřané natáčeli průběh demonstrací na mobilní telefony a záznamy potom zpřístupňovaly okolnímu světu online. Sociální média se ukázala jako schopna protiváhy médiím pod režimní kontrolou. Právě z tohoto důvodu Spojené státy, některé evropské země a arabské země Perského zálivu zajišťovaly vybavení pro satelitní vysílání a další komunikační technologie. Potíže se získáním vízových povolení, úmrtí, únosy a obvinění ze špionáže odradily zahraniční žurnalisty a způsobily nedostatek profesionálů operujících uvnitř Sýrie, a tedy majících bezprostřední přístup k událostem.³⁰ Dalším z důvodů pro snižování počtů zahraničních zpravodajů v terénu je ovšem také výrazná finanční zátěž, kterou si zdaleka ne všechna média mohou dovolit.³¹ Mnoho televizních stanic s mezinárodním dosahem, jako např. BBC bylo nucených čelit rozpočtovým škrtům, zatímco jiná, jako např. Al-Jazeera a RT jsou svými sponzory podporována rozsáhlými investicemi, čímž zároveň zvyšují „soft power“ svých domácích vlád, které za nimi stojí.³² Co se týče některých amerických médií (CNN, Fox News), a také Al-Jazeera, byla verze konfliktu, kterou předkládala veřejnosti významně založena na zdrojích z americké administrativy.³³ Západní mainstreamová média se často ocitla pod kritikou ze zaujaté podpory opozičním silám, a to zvláště v prvním roce povstání. Pro pozdější reference o dění v Sýrii je pro tato média typická redukce na „souboj“ Asad vs. ISIS, kdy je prezident Syrské arabské republiky přijímán jako menší zlo. Na druhé straně RT byla kritizována například za zpochybnění autenticity záběrů opozičních sil a stejně jako některá regionální média (např. al-Manár patřící Hizballáhu) je ruská stanice považována za proti-opoziční médium. V přímé kontradikci stojí katarská televize Al-Jazeera, jež je naopak silně pro-opoziční.³⁴

1.4 Média a konceptuální východisko práce

V šedesátých letech 20. století se poprvé začalo mluvit o tzv. „nových médiích“, která způsobila zásadní změnu především na poli masové komunikace. Ve světě „starých médií“ byl informační tok umožněn pouze jedním směrem, od mediální instituce k nediferencované mase příjemců. Jako stěžejní poznávací rysy „nových médií“ Denis McQuail uvádí: vzájemné

²⁸ KOSKINA, M.

²⁹ COCKBURN, P. 2013

³⁰ SMITH, A. 2015

³¹ KINZER, S. 2016

³² GENIETS, A. 2013, s. 81

³³ JURKOWITZ, M., MITCHELL, A., MATSA, K. 2013

³⁴ SMITH, A. 2015

propojení, interaktivitu, širokou dostupnost, decentralizaci a roli individuálního uživatele jako příjemce i odesílatele. „Nový“ příjemce má možnost používat média mnohem aktivněji, stejně jako má zvýšenou možnost volby, který mediální obsah využije. Rozmach „nových médií“ přišel ruku v ruce se závratným rozvojem komunikačních technologií.³⁵

V praxi ze světa médií se uplatňují a vzájemně kombinují dva základní modely fungování médií. Tzv. model dominantních médií říká, že média svoji atraktivitou lákají elitní skupiny mocných, aby je ovládala. Taková média se poté snaží vytvářet takový dojem o světě, který odpovídá zájmům dominantní elity a zároveň znesnadňuje vytváření alternativních názorů. Zcela opačný je model pluralitních médií, který odpovídá teorii liberalismu. Pluralitní společnost je schopna aktivně reagovat na nabídku četných médií, která si navzájem názorově konkurují v duchu svobodné společnosti.³⁶

Základním a velmi obecným požadavkem na fungování médií je jejich svoboda a nezávislost v rozhodování. Média mají přinášet spolehlivé a rozmanité informace a budou pro potřeby veřejnosti plnit úlohu kontrolora společenského systému. Takto je definován teoretický ideál, který je ale v praxi často narušován. Především právě svoboda se musí obvykle vejít do prostoru vymezeném buď soukromými zájmy, nebo kolektivním dobrem, které nicméně bývá definováno představiteli státní moci. Zároveň je třeba zvážit případný střet zájmů mezi „vládcí médií“ a příjemci mediálních sdělení nebo zaměstnanci médií. Významným faktorem je také nerovnoměrný přístup do médií pro zastánce odlišných názorů.³⁷

Zásadní otázkou na poli svobody médií je vztah mezi vlastníkem (případně jinou nadřízenou autoritou) a redakční (publikační) politikou. O míře závislosti mediálního obsahu a vlastníkovu média pojednává několik teorií (např. marxistická, liberální ...), jejichž obecným shrnutím je tento závěr: Nezávisle na formě vlastnictví (veřejnoprávní, soukromé, média jsou často financována z více zdrojů) vlastníci uplatňují vliv na obsah, stejně jako může být redakční politika ovlivněna podporou politické autoritě, jejíž činnost médiu samotnému prospívá. Regulačním prvkem tohoto stavu je různorodost vlastnictví a volná soutěž, kteréžto jsou však limitovány politickým prostředím, ve kterém médium existuje (do jakého mediálního modelu spadá).³⁸

Mezi státem, respektive politickým systémem a médii existují pevné vazby se značnými mezikulturními odlišnostmi.³⁹ Snahu ovlivnit médium často využívají nátlakové skupiny náboženského, politického i jiného charakteru.⁴⁰ Herbert Altschull vytvořil typologii vztahů mezi médii a jejich vlastníky (případně jinými autoritami), jejichž prostřednictvím jsou mediální obsahy ovlivňovány. Patří sem vztahy oficiální, obchodní, zájmové a neformální. Pro účely této práce nás zajímají vztahy oficiální, kdy jsou média regulována státem prostřednictvím zákonů a neformální, kdy je mediální obsah přizpůsobován požadavkům na

³⁵ McQUAIL, D. 2009, s. 50-51

³⁶ McQUAIL, D. 2009, s. 100-101

³⁷ McQUAIL, D. 2009, s. 204-206

³⁸ McQUAIL, D. 2009, s. 237-239

³⁹ McQUAIL, D. 2009, s. 252

⁴⁰ McQUAIL, D. 2009, s. 299

bázi příbuzenství či lobby,⁴¹ neboť jak RT, tak al-Jazeera jsou podezřívány z neformální kontroly.

Teorie sociálního konstrukcionismu, rozvíjející se především od šedesátých let 20. století, podnítila rovněž diskuze o účincích masových médií na společnost. Hlavní postulát teorie je, že nelze na sociální realitu nahlížet jako na stav tvořený objektivními skutečnostmi, nýbrž jako na „pohyblivý“ konstrukt tvořený interpretacemi, které je možné měnit. Z tohoto úhlu pohledu nemohou média poskytovat objektivní informace, neboť pracují jen s interpretacemi.⁴² Především občané demokratických společností jsou zvyklí očekávat od médií několikrát zmíněnou objektivitu. Ta se z pohledu žurnalistických morálních zásad prezentuje jako soubor profesních postupů zahrnujících kvality jako je vyváženost a nestrannost. Z pohledu mediálních teorií je objektivita nedosažitelná a je pouze součástí ideového přesvědčení té či oné společnosti závislé na historickém vývoji⁴³

Současné teorie, které se zabývají schopností médií ovlivňovat masovou společnost, staví na formulacích Bernarda Cohena, které v roce 1963 uvedl ve své knize „The Press and Foreign Policy“. Média pracují tak, že se zaměřují jen na některá témata, či události a jiné opomíjejí. Zatímco nedokáží přímo určovat názory lidí na různá témata, mohou vybrat, o kterých tématech se „bude mluvit“, a která zůstanou upozaděna, či mimo dosah publika. Tímto způsobem média sociální realitu tvarují a rozhodují, které její střípky budou považovány za důležitější než jiné. Tomuto působení médií se říká agenda setting (nastolování témat).⁴⁴ Na úrovni jednotlivého žurnalisty nebo redakce dochází k filtrování a upřednostňování takových zpráv, které odpovídají vlastním názorům či redakční linii. Mluvíme o tzv. instrumentální aktualizaci. Mediální konstrukt se pro příjemce (čtenáře, diváka ...) stává jeho vlastní skutečností, neboť nemá nezprostředkovaný přístup k událostem.⁴⁵ Walter Lippmann hovoří o pseudo-prostředí.⁴⁶

Zvláštním typem zpravodajství je zpravodajství v době války, respektive referování o válce. Ačkoliv se konkrétní metody, především vlivem technologického pokroku mění a nástup nových médií klasické účinky masové komunikace znesnadňuje, základní koncept práce s veřejným míněním zůstává po celou historii válečné propagandy stejný. „*Ve válečných dobách je pravda tak vzácná, že ji musíme chránit tělesnou stráží lží*“ (Winston Churchill). Zájmem státu, který je angažován ve válečném konfliktu je konstruovat příběhy, které ji ospravedlní před domácím publikem. Používá se podobných rétorických modelů jako: „svatá válka“, „preventivní válka“, „obranná válka“, „vnucená válka“, „válka proti válce“, „násilí proti pachatelům násilí“.⁴⁷

⁴¹ TRAMPOTA, T. 2006, s. 153

⁴² McQUAIL, D. 2009, s. 113-114

⁴³ TRAMPOTA, T. 2006, s. 143-144

⁴⁴ TRAMPOTA, T. 2006, s. 112-113

⁴⁵ KUNCZIK, M. 1995, s. 125

⁴⁶ LIPPMANN, W. 2004, s. 15

⁴⁷ KUNCZIK, M. 1995, s. 289-290

1.5 Profil zkoumaných médií

1.5.1 Al-Jazeera

Al-Jazeera zahájila svoji vysílací činnost v roce 1996, kdy byla založena na popud katarského emíra Hamada bin Chalífa at-Thání. Aby nebyla nová stanice závislá na příjmu z reklam, udělil ji emír grant ve výši 137 milionů USD, přičemž od té doby ji každoročně vedle mimořádných dotací přispěje částkou 100 milionů USD⁴⁸. Podle Williama Rugha se arabská média založená a ovlivňovaná autokratickými vládci, především ze států Arabského Zálivu, vyznačují loajalitou vůči státnímu aparátu, která je upevňována neoficiálními vztahy mezi vládnoucí elitou a představiteli média. Tyto „vztahy“ existují v rámci principu tradičního arabského klientelismu.⁴⁹ Již od počátku se Al-Jazeera vyznačovala zájmem zaměstnat mediální profesionály se znalostí regionu a se zkušenostmi v investigativní žurnalistice. Přesně takové speciality získala, když byl zrušen projekt televizní stanice ve spolupráci BBC a Saudské Arábie, což způsobilo, že na Blízkém východě byl najednou přebytek, v BBC školených žurnalistů, kteří byli bez práce. Svým, v arabském světě, bezprecedentním přístupem v pokrývání událostí, kdy diskutuje, v regionu, kontroverzní témata jako jsou ženská práva, homosexualita, korupce, kritizuje blízkovýchodní režimy a jejich vládcy, stejně jako pro-arabskými postoji, kdy podporovala palestinskou intifádu nebo odsoudila americkou invazi do Iráku, si získala oblibu napříč arabským světem a dostala přívlastek „hlas arabské ulice“.⁵⁰

V roce 1997 Al-Jazeera získala přístup k nejvýkonnějšímu transponderu Saudy vlastněného satelitu „Arabsat“ a učinila tak své vysílání dostupné jakémukoliv vlastníkovu satelitního přijímače na Blízkém východě a zároveň rozšířila svůj vysílací čas na 24 hodin denně (později se přesunula na egyptský satelit „Nilesat“). Založení stanice Al-Jazeera poskytlo katarskému emírovi účinný nástroj, kterým mohl čelit vlivu sousedních regionálních mocností. Rok před založením katarské televize Saudská Arábie a Egypt prostřednictvím vlastních médií zpochybnili emírovi legitimitu coby právoplatného vládce Kataru. Není tedy bez náhody, že se k týmu katarské stanice hned od jejího založení začali přidávat saudští a egyptští disidenti, kteří se nezdráhali ostré kritiky vůči těmto dvěma zemím.⁵¹ Po událostech 11. září a americké invazi do Afghánistánu si vedení stanice uvědomilo nedostatečné pokrytí regionu Blízkého východu a rozvojového světa obecně anglicko-jazyčnými médii, a tak za účelem zprostředkování kvalitních informací o těchto regionech anglofonnímu publiku zahájilo kroky, které v roce 2006 vedly ke spuštění televize Al-Jazeera English, do níž katarský emír investoval odhadovaný 1 bilion USD.⁵²

V současnosti Al-Jazeera zahrnuje více než 20 kanálů, z nichž některé jsou: Al-Jazeera Arabic, Al-Jazeera English, Al-Jazeera Balkans, Al-Jazeera Turk, Al-Jazeera Documentary a jiné. Po celém světě spravuje přes 80 kanceláří. Je dostupná 270 milionům domácností ve více

⁴⁸ Srov. GENIETS, A. 2013, s. 79

⁴⁹ RUGH, W. 2004, s. 59

⁵⁰ POWERS, S. 2012, s. 8-9

⁵¹ POWERS, S. 2012, s. 9-10

⁵² POWERS, S. 2012, s. 7

než 140 zemích světa. Pouze Al-Jazeera English dosahuje do 100 milionů domácností.⁵³ Po dobu svého působení získala četná ocenění jako například: „Asian Television Awards“, „Best News Report“, „Human Rights Press Awards“, „Women’s Empowerment Journalism Awards“, „Broadcast Story Of The Year“, „Columbia University Journalism Award“ a další. Sama sebe prezentuje jako první nezávislou zpravodajskou televizi v arabském světě. Jedním z hlavních cílů, které stanice uvádí, je dát možnost vyjádřit se těm, kteří tuto možnost jinak postrádají.⁵⁴ Al-Jazeera dává prostor opozičním hlasům (například Muslimské bratrstvo bylo na Al-Jazeera reprezentované Júsufem Qaradávím⁵⁵) a klade důraz na lidské osudy a syrovou realitu, například tím, že neváhá ukazovat záběry civilních obětí. Stanice se nicméně vyznačuje i přístupem ke zdrojům a kontaktům, které jiná média většinou nemají. Za všechny uvádím napojení na al-Qá’idu, když katarská televize vysílala poselství Usámi bin-Ládina. Stejně často jako je Al-Jazeera oceňována je také kritizována. Právě v souvislosti s napojením na al-Qá’idu, byla zejména Spojenými státy, obviňována ze spolupráce s touto teroristickou organizací. Přestože ve svém vysílání dává prostor západním státům i Izraeli, byla právě Izraelem označena za platformu pro islamistickou propagandu. Paradoxně byla Al-Jazeera kritizována naopak Araby, za to, že je pro Izraelská a pro západní.⁵⁶ Al-Jazeera je jedinou arabskou televizní stanicí se stálým korespondentem na území státu Izrael.⁵⁷ V souvislosti s událostmi Arabského jara se objevují hlasy, které tvrdí, že Al-Jazeera vlny povstání záměrně podporuje.⁵⁸ Kritika přicházející z různých stran může být zapříčiněna nutností Al-Jazeera v závislosti na politice Kataru „balancovat mezi různými hráči“ (například Spojenými Státy, Íránem, Saudskou Arábií či arabským veřejným míněním). Občasnou kritikou Spojených států si katarská televize vysloužila významné omezení přímo vysílat na jejich území.⁵⁹ V souvislosti s omezováním redakční nezávislosti a posilováním tlaku katarského top-managementu, spřízněného s vládnoucí rodinou, na zahraniční kanceláře, opustilo Al-Jazeera několik předních reportérů a moderátorů.⁶⁰

1.5.2 RT

Dříve známá jako Russia Today je ruská televizní stanice, která odstartovala svoji zpravodajskou činnost v roce 2005. Financována je částečně bankovními domy či jinými soukromými společnostmi a částečně státem, kterým je také prostřednictvím státní agentury „RIA Novosti“ řízena. V roce 2009 byl původní název „Russia Today“ změněn na „RT“ (arabská mutace se stále jmenuje „Rusíja al-Jawm“)⁶¹. Samotná RIA Novosti pak byla v roce 2013 začleněna do nové zpravodajské agentury „Rossija Segodnja“.⁶² Každoročně RT z federálního rozpočtu získá 200 milionů USD, přičemž v roce 2007 vláda do RT investovala

⁵³ GENIETS, A. 2013, s. 74

⁵⁴ Al Jazeera PR. About

⁵⁵ Jak ovlivňuje propaganda vysílání katarské televize al-Džazíra a ruské RT? 2014

⁵⁶ TUREČEK, B. 2011

⁵⁷ RUGH, W. 2004

⁵⁸ TUREČEK, B. 2011

⁵⁹ Jak ovlivňuje propaganda vysílání katarské televize al-Džazíra a ruské RT? 2014

⁶⁰ KÜHN, A., REUTER, Ch., SCHMITZ, G. 2013

⁶¹ GENIETS, A. 2013, s. 66

⁶² FREDHEIM, R. 2015, s. 40

jednorázově 77 milionů USD.⁶³ Silná státní kontrola je tradiční pro ruská média již od samotného vzniku žurnalistiky v Rusku v roce 1702. Významný je proto rok 1990, kdy Michail Gorbačov dekretem zrušil kontrolu komunistické strany nad médii a umožnil vznik médií, na straně či státu, nezávislých.⁶⁴ RT obsahuje kanály vysílající v angličtině, arabštině a španělštině. Její součástí je RT International, RT America, RT UK, RT Documentary a online platforma dostupná v ruštině, němčině a francouzštině. Jako jeden ze svých cílů uvádí poskytovat mezinárodnímu publiku ruskou alternativu pohledu na globální otázky. V roce 2013 získala „Monte Carlo TV Festival Award“ za nejlepší 24-hodinové zpravodajství a byla tři krát nominována na International Emmy Award. Přibližně 35 milionů lidí sleduje RT denně a více než 3 miliony lidí denně navštíví její webové stránky. Je dostupná 700 milionům lidí ve více než 100 zemích světa. RT je také přítomna na youtube. Její kanál jako první v historii dosáhl jedné miliardy zhlédnutí.⁶⁵

Sama sebe proklamuje jako státem financované, nicméně redakčně nezávislé médium. Naopak kritici RT prohlašují za nástroj ruské vlády, který používá k vylepšení vlastního obrazu v zahraničí, kam také její zpravodajství primárně směřuje. Oficiální ruské stanovisko pak uvádí, že smyslem založení stanice bylo vytvořit názorovou opozici především anglo-americkým médiím.⁶⁶ Kritici ovšem mluví o vyloženě proti západnímu diskursu, kdy RT dává prostor nejružnějším konspiračním teoriím zaměřeným proti západním velmocím či Izraeli a souběžně upozorňuje na sporné otázky domácí ruské politiky.⁶⁷ Na protest proti zaujatosti při mediálním pokrývání několika kauz, například havárie malajského letadla na Ukrajině opustili RT někteří reportéři.⁶⁸

1.6 Zahraničně-politická role Kataru

Od roku 1995, kdy se novým vládnoucím katarským emírem, po nenásilném sesazení svého otce, stal Hamad bin Chalífa al-Thání, se katarská zahraniční politika vymaňuje z přímého vlivu Saudské Arábie jakožto regionální velmoci a získává mezi ostatními zeměmi „Rady pro spolupráci arabských států v Zálivu“ zcela výjimečné postavení. Katar se stává vyjednavatelem a v rámci přístupu otevřených dveří zprostředkovává a vede nepřímá vyjednávání mezi znepřátelenými stranami, které by mezi sebou přímá jednání zahájily jen těžko.⁶⁹ Jako malý ostrovní stát obklopený mocnými regionálními silami Katar zahájil hbitou politiku „hraní na obě strany“ aby si tak vládnoucí rodina zajistila suverenitu a nezávislost v mezinárodní politice. Na blízkém východě disponuje stát Katar druhou nejmenší armádou. Nemůže si tak dovolit jednat samostatně, ale naopak potřebuje koordinovat svoji politiku s ostatními mocnými hráči. Katar si tak udržoval korektní vztahy jak se Saudskou Arábií, Spojenými státy, Izraelem i Íránem. Spojené státy dokonce na území Kataru provozují vojenskou

⁶³ GENIETS, A. 2013, s. 79

⁶⁴ ARUTUNYAN, A. 2009, s. 6-7

⁶⁵ About RT

⁶⁶ FISHER, M. 2013

⁶⁷ Jak ovlivňuje propaganda vysílání katarské televize al-Džazíra a ruské RT? 2014

⁶⁸ PLUNKETT, J. 2014

⁶⁹ Např.: Vyjednávání mezi jemenskou vládou a húthijskými rebely v únoru 2008, podepsání dohody o příměří mezi súdánskou vládou a opozicí v únoru 2010 a červenci 2011, dohoda mezi sunnity vedenou libanonskou vládou a šíitským Hizballáhem v květnu 2008. NURUZZAMAN, M. 2015

základnu, která je sídlem předsunutého ústředního velitelství amerických ozbrojených sil na Blízkém východě. S Íránem je zase Katar propojen sdílením ropných polí pod dnem Perského zálivu. Díky ohromnému nerostnému bohatství a příjmů z něj si emirát mohl dovolit vybudovat výraznou „soft power“, jejímiž dvěma pilíři je televizní stanice Al-Jazeera a investiční politika domácí i směřovaná do západní Evropy.⁷⁰

Díky reputaci mediátora konfliktů a vzniklé „soft power“, se Katar rychle stal protiváhou saudského vlivu na region. Záruku bezpečnosti si mimo jiné Katar vytvořil, díky zásobám zemního plynu, v klientele států, které mají přirozený zájem na uchování stability v tomto malém emirátu. Velká Británie je v současnosti těžce závislá na dodávkách zemního plynu a spolu s Čínou patří k nejvýznamnějším odběratelům katarské top komodity.⁷¹

Dalším rysem katarské politiky bylo udílení azylu politickým disidentům a islamistům z regionu Blízkého východu. Především se jedná o blízký vztah k mezinárodnímu hnutí Muslimského bratrstva, a to i přesto, že se katarská vládnoucí rodina hlásí k hanbalovskému madhabu, který akcentuje poslušnost vládci, zatímco Muslimské bratrstvo vykazuje politický aktivismus. Případným konfliktům předchází tichá dohoda mezi vládnoucí mocí a muslimskými bratry, že se výměnou za azyl a finanční podporu vyhnou komentování katarské domácí scény.⁷²

Zatímco ostatní konzervativní monarchie Zálivu vnímaly od počátku tzv. arabské jaro jako případnou hrozbu ztráty vlastní dědičné autority, Katar nastoupil politiku podpory povstáním a využil svého vlivu k mobilizaci arabské podpory pro intervenci v Libyi i k politické izolaci syrského režimu mezi ostatními arabskými zeměmi. Svoji schopnost ovlivňovat region Katar ještě zvýšil předsednictvím v lize arabských států v letech 2011-2012. Katar se ujal role spojence „Západu“ a participoval tak na zásahu v Libyi. Finančně a materiálně podporoval revoluční bouře v Sýrii, Tunisku i Egyptě. Obezřetně se přidal k akci Rady pro spolupráci arabských států v Zálivu k obnovení politického pořádku v Jemenu a Bahrajnu, neboť se obával narušení stability v těsném sousedství. Vlastní vnitropolitická stabilita Kataru arabským jarem narušena nebyla. I ve srovnání s jinými monarchiemi Zálivu se v roce 2011 neobjevily téměř žádné politické požadavky katarských občanů směřované na svoji vládu. V Kataru žije méně než 250 000 státních občanů⁷³ s výměrem HDP na hlavu přibližně 145 600 USD k roku 2013.⁷⁴ Nesmírně vysoký životní standard se výrazně podílel na vyloučení možnosti veřejných nepokojů. Politická stabilita, ekonomická prosperita a mezinárodní reputace mediátora daly Kataru sebevědomí k zaujetí intervenční politiky a ten tak ve jménu „arabského řešení pro arabské problémy“ využil svých vazeb a vlivu na islamistické skupiny, které mají obvykle oproti jiným opozičním hnutím vyšší schopnost organizovat se, k podpoře transformačních procesů v zemích zasažených arabským jarem. Mezinárodní proslulost Kataru neustále rostla. Když arabské jaro vypuklo, Katar chtěl být v očích „Západu“ spolehlivým mezinárodním hráčem, a proto za předpokladu, že jeho aktivity nebudou mít

⁷⁰ NURUZZAMAN, M. 2015

⁷¹ ULRICHSEN, K., C. 2014

⁷² ULRICHSEN, K., C. 2014

⁷³ ULRICHSEN, K., C. 2014

⁷⁴ The World Factbook. Qatar

žádný negativní dopad na domácí katarské prostředí, podpořil opozici proti autoritářským režimům v arabském světě, a to i když sám na domácí půdě nenaplnuje demokratické standardy západních zemí. Katar sehrál jednu z klíčových rolí v diplomatickém i vojenském zásahu proti al-Qaddáfího režimu v Libyi a o to samé se pokusil i v Sýrii.⁷⁵ Tří-bodová strategie, kterou si Katar osvojil, sestávala z diplomatické izolace vlády, dodávek zbraní a financí proti-vládním rebelům a použití síly k sesazení vlády. Přestože docílil vyloučení Sýrie z Ligy arabských států, uvalení ekonomických sankcí Ligy na Sýrii a hlasitě podporoval nasazení zahraničních jednotek na území Sýrie i vyzbrojování opozice, úspěch se mu v plné míře zopakovat nepodařilo. Přímé vojenské konfrontaci se Sýrií se Katar vyhnul, neboť ostře rozdělená rada bezpečnosti OSN nepřistoupila k autorizaci zahraničního zásahu. Rusko i Čína by použili právo veta.⁷⁶ Zatímco Libye byla značně geopoliticky izolovaná a ležela v těsné blízkosti NATO, asadův režim se mohl opřít o mezikonfesionální a kmenové vazby, stejně jako o mocné zahraničně-politické spojence. Jiným faktorem, který Kataru zabránil zopakovat úspěch z Libye, byla rivalita mezi konzervativními arabskými monarchiemi, o to, kterou proti-vládní sílu v Sýrii podpořit. Zejména Katar, Kuvajt a Saudská Arábie si postupně začali vybírat své favority mezi mnoha rebelujícími skupinami. Katar přirozeně podporoval povstalecká uskupení napojená na muslimské bratrstvo, což způsobovalo nevoli Saudské Arábie, která je s muslimskými bratry dlouhodobě ve stavu nepřátelství.⁷⁷ Na druhé straně Írán zase podezřívavě hleděl na katarskou snahu instalovat ve spřáteleném Damašku prozápadní vládu, což ochladilo vzájemné vztahy.⁷⁸ V červnu 2013 nastoupil na katarský trůn nový emír, Tamím bin Hamad al-Thání, který čelí zvyšujícímu se tlaku Saudské Arábie a Spojených arabských emirátů aby zvrátil podporu svého předchůdce Muslimskému bratrstvu a více koordinoval katarskou zahraniční politiku se Saudskými zájmy. Skutečně lze pozorovat jisté snížení zahraničně-politické intenzity Kataru ve věci syrského konfliktu a spíše návratu k roli vyjednavče, kterou Katar hrál před arabským jarem.⁷⁹

1.7 Zahraničně-politická role Ruska

Pod vlivem vyvrcholení libyjského povstání, podporovaném západními mocnostmi, zaujalo Rusko nepohyblivý postoj, který zásadně odmítl jakoukoliv iniciativu vedoucí k režimní výměně v Sýrii. Již od začátku konfliktu Rusko volalo po okamžitém ukončení násilí z obou stran a mírovém řešení založeném na národním dialogu bez vnějších zásahů. Zprávy o brutálním postupu syrských vládních sil proti demonstrantům a povstalcům byly Ruskem hodnoceny jako západní propaganda, která má ospravedlnit plánovaný zásah proti syrské vládě, jež byl Moskvou považován za snahu zmařit mírový proces, zvláště když ruský postoj byl založen na argumentaci, že povstalci nesou za násilí stejný díl odpovědnosti.⁸⁰

⁷⁵ ULRICHSEN, K., C. 2014

⁷⁶ NURUZZAMAN, M. 2015

⁷⁷ ULRICHSEN, K., C. 2014

⁷⁸ NURUZZAMAN, M. 2015

⁷⁹ Konkrétním příkladem může být dohoda o výměně zajatců mezi USA a Tálibanem. ULRICHSEN, K., C. 2014

⁸⁰ BAGDONAS, A. 2012

Rusko na podporu vlády prezidenta Asada vyvinulo značné diplomatické úsilí. Například ještě před tím než se proti-vládní protesty změnily v rozsáhlé povstání, věřili ruští představitelé, že se prezidentu Asadovi povede krizi zažehnat sérií reforem, a proto na mezinárodní scéně argumentovali tím, že současná situace nepředstavuje hrozbu pro mezinárodní bezpečnost. V září roku 2011, když bylo povstání již evidentní a západní vlády začali na Sýrii uvalovat sankce a volali po Asadově odstoupení, musela Ruská federace vetovat rezoluce rady bezpečnosti OSN namířené proti syrské vládě. Zvláštní úsilí bylo ze strany Ruské federace vloženo do podpory mírové mise pod vedením zvláštního vyslance OSN Kofiho Annana, která ovšem nakonec zásadní změny nedosáhla.⁸¹

Zatímco je jasné, že Rusko chce zajistit přežití současné syrské vlády, Kreml vysvětluje svoje aktivity v Sýrii a podporu prezidenta Asada zasazením syrského konfliktu do rámce protiteroristického narativu a redukcí konfliktu na zápas mezi „Asadem a teroristy“. Rusko má vlastní zkušenosti s bojem proti terorismu a stejně jako v případě tzv. druhé čečenské války odmítá rozlišovat mezi „hodnými“ a „zlými“ povstalci. Kreml se obává přelítí radikálních islamistů a jejich vlivu ze Sýrie do střední Asie a na vlastní ruské území. Přesto je Rusko stále jen externím hráčem a nemusí se obávat, že by byla kvůli jeho angažmá v konfliktu narušena vlastní státní integrita. Jádrem ruského narativu je podpora prezidenta Asada, který reprezentuje jedinou legitimní a zároveň nejúčinnější sílu v boji proti terorismu, kterážto hrozba se netýká jen Sýrie, ale potenciálně ohrožuje celý svět. Propojení různých opozičních skupin s extrémistickými milicemi je klíčovým prvkem v ruské argumentaci, že v Sýrii žádní umírnění rebelové, které by bylo možné podporovat, nejsou.⁸²

Moskva vnímá rebely jako nejednotné, slabé a jejich požadavky jako nerealistické. Přesto Rusko se syrskou opozicí jednalo.⁸³ Rusové se sešli například s představiteli „Národního koordinačního výboru pro demokratickou změnu“ nebo „Lidovou frontou pro změnu a osvobození“, zatímco ignorovali „Syrskou národní radu“ jakožto „neblaze proslulou“.⁸⁴ Rusko rovněž posiluje vztahy jak s kurdskou autonomií v Iráku, tak i se syrskými Kurdy. V celo-regionálním měřítku se honosí vztahy se všemi významnými blízkovýchodními hráči. Například s Íránem i Saudskou Arábií, s Izraelem i Hizballáhem.⁸⁵ Stejně tak Moskva spolupracovala s USA například při organizování mírových konferencí v Ženevě, ač se ukázaly být neúspěšnými.⁸⁶

Od začátku tzv. arabského jara je v zájmu Ruska uchovat Sýrii vnitropoliticky stabilní. Zároveň odmítá požadavky na odstranění prezidenta Asada z vedení státu, a to spíše než kvůli zvláštnímu zájmu konkrétně o jeho osobu, kvůli tomu, že jde o další z příkladů, kdy západní politická komunita vnucuje vlastní standardy politické legitimacy jinému suverénnímu státu, což může Moskva vnímat jako potenciálně nebezpečný precedent. Nekompromisní přístup prezidenta Putina k syrské krizi hrál také roli v upevnění vlastní domácí podpory.⁸⁷ Část ruské

⁸¹ BAGDONAS, A. 2012

⁸² NOTTE, H. 2016

⁸³ TRENIN, D. 2014

⁸⁴ BAGDONAS, A. 2012

⁸⁵ TRENIN, D. 2016

⁸⁶ TRENIN, D. 2014

⁸⁷ NOTTE, H. 2016

populace vnímá Sýrii jako poslední výsyp ruského vlivu na blízkém východě z doby studené války.⁸⁸

Rusko přirozeně má zájem na porážení či oslabení islámských radikálů v Sýrii neboť se cítí být ohroženo vnitrostátním radikálním islamismem na vlastním území.⁸⁹

Faktorem, který má v ruském přístupu k Sýrii také svůj význam je širší mezinárodní soupeření. Podobně jako je některými analytiky vnímána válka v Sýrii jako „proxy war“ mezi Íránem a Tureckem,⁹⁰ lze za ruskými aktivitami vidět snahu získat oproti Spojeným státům na „syrském bojišti“ výhodnější postavení a donutit tak Spojené státy, aby změnily svůj přístup k Rusku samotnému, které i v minulosti stálo o vytvoření pevnějších vazeb se Spojenými Státy a přes slibný počáteční vývoj v devadesátých letech 20. století začalo pociťovat, že s ním ze strany USA není zacházeno jako s rovným partnerem.⁹¹ Cílem ruské mezinárodní politiky je vytvoření multipolárního systému, kde Rusko je právě jedním s nepostradatelných článků. Zdůrazňuje multilaterální rozhodovací proces na základě mezinárodního práva, jehož ztělesněním je OSN, neboť skrze takový mezinárodní systém může vyvažovat vliv USA a oponovat konceptu „odpovědnosti“ za ochranu lidských práv, který překračuje státní suverenitu a v němž vidí především neomezené příležitosti pro některé země zasahovat do vnitřních záležitostí jiných suverénních států. S tím také souvisí fakt, že Rusko vidí syrský konflikt jako záměrně přiživovaný vnějšími dávkami zbraní a finanční pomoci různým rebelujícím skupinám. Zároveň nechce dovolit Asadův pád, protože by to oslabilo regionální pozici Íránu, jeho významného partnera, pro nějž je Sýrie důležitou spojnicí s Hizballáhem, kterou využívá k materiální podpoře, tréninku, apod., a naopak by Asadův pád posílil jiné regionální hráče s vazbami na USA. Írán je rovněž součástí „euroasijského projektu“, který má významnou hodnotu ve strategickém uvažování ruských představitelů. Neopomenutelným faktorem je také otázka ruské prestiže, kdy Rusko chce, aby bylo ze strany svých spojenců (a na mezinárodní scéně obecně) vnímáno jako partner, na kterého se lze spolehnout,⁹² a také záměr zrestaurovat pozici na blízkém východě odpovídající Rusku jako jedné z velmocí.⁹³

Zbraňové kontrakty jsou rovněž relevantní ke zvážení jejich případného vlivu na ruskou ochotu podpořit vládu prezidenta Asada. Ruský export zbraní do Sýrie byl od svého přerušení v důsledku rozpuštění Sovětského svazu obnoven v roce 2005. Přestože většina zbraňových dodávek do Sýrie přichází právě z Ruska, nehraje syrský odběr v ruské ekonomice příliš velkou roli. Na počátku občanské války nepatřila Sýrie ani mezi první desítku ruských klientů. V minulosti dokonce Rusové odmítli Sýrii, stejně jako Íránu, některé zbraňové systémy prodat.

Podobně je tomu v ostatních oblastech obchodu. Ačkoliv především v oblasti velkých vládních zakázek (zahrnujících dodávky strojů, budování plynovodu nebo průzkumu ropných polí), anebo v případě některých ruských firem, které po vypuknutí války využily vzniklého

⁸⁸ SHUMILIN, A. 2013

⁸⁹ NOTTE, H. 2016

⁹⁰ KRAUS, J., SOULEIMANOV, E., A. 2015, s. 81

⁹¹ NOTTE, H. 2016

⁹² BAGDONAS, A. 2012

⁹³ TRENIN, D. 2016

vakua po pozastavení obchodních činností jiných zahraničních společností (například ruský Gazprom nahradil chorvatské INA's oil), došlo k posílení obchodních vztahů mezi Sýrií a Ruskou federací, není rusko-syrský obchod natolik významný, aby sám o sobě stačil k aktivizaci ruské podpory vládě prezidenta Asada ihned po vypuknutí povstání.⁹⁴

Ruská strategie, kterou se pokouší aplikovat je více bodová a lze ji shrnout takto: Nejprve je potřeba zajistit politické přežití prezidenta Asada a pomoci porazit (respektive oslabit) tzv. umírněnou opozici. Poté podnítit vnitro syrská vyjednávání pod vlastním patronátem Ruské federace a USA, což povede k mírové dohodě. Nakonec má dojít k sestavení široké mezinárodní regionální koalice a porazit tzv. radikální opozici.⁹⁵

⁹⁴ BAGDONAS, A. 2012

⁹⁵ TRENIN, D. 2016

2 METODOLOGICKÁ ČÁST

2.1 Sémiotická analýza

Sémiotická analýza je analýzou kvalitativní, určenou pro zkoumání významu mediálních obsahů. Je založená na poznacích sémiologie⁹⁶. Veškerá sdělení se skládají ze znaků, které mohou mít podobu slovní, verbální i vizuální a jsou zkoumány na několika rovinách označování. Každý znak je kombinací označující (podoba znaku, kterou lze vnímat smysly) a označované (mentální koncept, který si za znak sami dosazujeme). Původce mediálního sdělení zvolí z několika možností určité označující a příjemce sdělení si k nim přiřadí označované, které ovšem nemusí mít stejný význam pro původce i příjemce sdělení. Platí tedy, že jedna označující má schopnost evokovat více než jednu označovanou, čímž vzniká prostor k vytváření významů, které jsou ovlivňovány kulturními a jinými faktory.⁹⁷

Cílem sémiotické analýzy není redukce textu na měřitelné jednotky, tedy kvantifikace, která by odhalovala jakékoliv statistické hodnoty.⁹⁸ Naopak umožňuje odhalovat podpovrchové významy sdělení a latentní ideologie skryté v mediálním obsahu. Výhodou sémiotické analýzy je, že ji lze použít i k analýze znakových systémů, pro něž neexistuje gramatika. Tedy pro vizuální a audiální sdělení.⁹⁹

Pojetí sémiotické analýzy provedené v této práci vychází z knihy Tomáše Trampoty a Martiny Vojtěchovské „Metody výzkumu médií“ a z knihy Daniela Chandlera „Semiotics: The Basics“. V následující části uvádím jen stručně a obecně schéma analýzy, na jehož základě jsem postupoval. Pro bližší seznámení se s metodou sémiotické analýzy odkazují na výše zmíněnou literaturu. Obecné zásady kvalitativního výzkumu byly čerpány z knihy Jana Hendla „Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace“.

Analýza každého z vybraných mediálních produktů byla provedena na těchto úrovních:

1. Popis mediálního produktu
 - a. Úroveň denotativní

V této části jsou určeny označující, které pokládám za nejdůležitější pro celkové vyznění mediálního produktu. Denotace je prostým popisem znaků. Z důvodu omezeného rozsahu této práce úplný denotativní popis chybí, a proto čtenáře odkazují na záznamy jednotlivých produktů.

- b. Úroveň konotativní

Tento oddíl identifikuje asociativní, druhotné významy, případně kulturně přisouzené odstíny sdělení.¹⁰⁰ Zároveň je identifikován mýtus obsažený ve sdělení.

⁹⁶ Poznátky vědního oboru sémiologie jsou přehledně zpracovány například v knize Umberta Eca „Teorie Sémiotiky“

⁹⁷ TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVSKÁ, M. 2010, s. 117-121

⁹⁸ McQUAIL, D. 2009, s. 376

⁹⁹ McQUAIL, D. 2009, s. 360

¹⁰⁰ TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVSKÁ, M. 2010, s. 119

Mýtem je chápána vyšší úroveň konotace jakožto ideologický narativ. Jde o obecně platné soudy konstruované společností.¹⁰¹

2. Modalita

V této části je charakterizován vztah mediálního produktu k realitě. Sémiotika nezná jedinou skutečnou realitu, místo toho tvrdí, že realit je více a mají své autory. V tomto oddíle je rozebíráno, jak realisticky se produkt snaží události popisovat.¹⁰²

3. Paradigmatické uspořádání

V této části je objasněn důvod volby jednotlivých označujících. Je poukázáno na binární opozice (vzájemně protikladné významy), pokud se vyskytnou, a jsou navrženy možné alternativy označujících, které demonstrují možnosti výběru použitých znaků, jež jsou při tvorbě sdělení k dispozici. Vzájemná rozdílnost nebo absence některých znaků ovlivňuje význam sdělení.¹⁰³

4. Syntagmatické uspořádání

Tato část se zabývá tím, jak jsou za sebou jednotlivé znaky řazeny a jak se vztahují k sobě navzájem, tedy jakou pozici jednotlivé znaky v rámci konstrukce sdělení zastávají. Jejich uspořádání ovlivňuje význam sdělení.¹⁰⁴

5. Preferované čtení

Cílem této části je určit, zda je v produktu obsažen „návod“ jak má být sdělení pochopeno. V takovém případě se také hovoří o dominantní interpretaci.¹⁰⁵ Středem zájmu tohoto oddílu je pak především to, kdo je sdělením označen za viníka sporných událostí.

6. Metafory a metonymie

V této části je sledováno použití metaforických a metonymických spojení k přenášení významů, kterým je ovlivňován význam sdělení. Metafora je přirovnáním na základě podobnosti znaků. Metonymií, která je v této práci zkoumána je synekdocha, v níž dochází k přenosu významu z části na celek.¹⁰⁶

2.2 Výzkumný vzorek

Práce je komparativním výzkumem médií v oblasti jejich přístupu k syrskému konfliktu. Pro porovnání byla zvolena dvě média: Al-Jazeera a RT. Důvodů jejich volby je několik. Jedná se o fenomény. V obou případech jejich zpravodajská činnost a způsob práce budí ve světě médií mnoho pozornosti. Jejich příznivci vyzdvihují jejich neortodoxní přístup, velkou oblibu napříč

¹⁰¹ CHANDLER, D. 2007, s. 143-145

¹⁰² CHANDLER, D. 2007, s. 64

¹⁰³ TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVSKÁ, M. 2010, s. 121-122

¹⁰⁴ TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVSKÁ, M. 2010, s. 122

¹⁰⁵ SEDLÁKOVÁ, R. 2014, s. 298

¹⁰⁶ TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVSKÁ, M. 2010, s. 122-123

světem a zázemí špičkových profesionálů. Na druhé straně mají v obou případech i mnoho kritiků, kteří poukazují na některé kontroverze. Například jsou obviňována ze zaujatosti¹⁰⁷ a neobjektivnosti.¹⁰⁸ Obě zkoumaná média se rovněž vyznačují podstatně štedřejším rozpočtem, než je v současnosti běžný průměr u médií srovnatelného rozsahu.¹⁰⁹

Jako metoda výzkumu byla zvolena sémiotická analýza. S přihlédnutím ke specifickým vlastnostem (vysvětleným výše) tohoto analytického postupu byl vybrán relativně malý vzorek mediovaných sdělení obou dvou zkoumaných médií. Celkem bylo vybráno 6 reportáží a 2 články, z toho 3 reportáže a 1 článek na Al-Jazeera a 3 reportáže a 1 článek na RT. Jde o mediální produkty vzniklé v období tzv. arabského jara v Sýrii. Časové ohraničení (pro výběr produktů) jsem stanovil od 15. března 2011¹¹⁰ do 25. června 2013.¹¹¹ Jde tedy o produkty vzniklé v této době a pojednávající o událostech spadajících do této doby. V případě Ruské federace je pak třeba dodat, že zatímco ve zkoumaném období nebyla na syrském poli tak aktivní jako je v době psaní této práce, základní fundamenty její politiky vůči syrskému konfliktu se nezměnily.¹¹²

Z výběru reportáží a článků byly vyřazeny mediální produkty neutrálního charakteru. Například zprávy o sportovních událostech či přírodních katastrofách apod., a jiné zprávy, které neměly vliv na percepci syrského konfliktu. Naopak byly vybírány produkty, které se svým obsahem dotýkaly témat nebo událostí daného konfliktu, které by bylo možné charakterizovat, alespoň jedním z výrazů, jako významné, kontroverzní, exkluzivní, tragické nebo osudové. Na základě tohoto popisu byly v rámci stanoveného časového rozpětí vybírány jednotlivé produkty vyhledáváním pomocí klíčového hesla. Například: „Kofi Annan meets Bashar Al-Assad“ nebo „Massacre in Houla“. Následujícím kritériem výběru byla délka reportáže, která nepřesahuje 5 minut, a to s přihlédnutím k časové náročnosti sémiotické analýzy audiovizuálních materiálů. U článků maximální rozsah stanoven nebyl. Následující upřesňující výběr konkrétních produktů byl proveden na základě náhody. Výběru nebyly vnučovány jiné podmínky, což v praxi znamenalo, že byl pro analýzu zvolen první nalezený produkt, který splnil zmíněná kritéria vyhledávání.¹¹³ Všechny zkoumané produkty bylo v době výzkumu možné dohledat na oficiálních webových stránkách obou televizních stanic. Pro přístup k záznamům reportáží byly využity oficiální youtube kanály obou médií.

¹⁰⁷ KÜHN, A., REUTER, Ch., SCHMITZ, G. 2013 a PLUNKETT, J. 2014

¹⁰⁸ Objektivita se z pohledu žurnalistických morálních zásad prezentuje jako soubor profesních postupů zahrnujících kvality jako je vyváženost a nestrannost. Z pohledu mediálních teorií je objektivita nedosažitelná a je pouze součástí ideového přesvědčení té či oné společnosti závislé na historickém vývoji. TRAMPOTA, T. 2006, s. 143-144

¹⁰⁹ GENIETS, A. 2013, s. 81

¹¹⁰ Za toto datum se obvykle považuje začátek protestů v Sýrii v rámci tzv. arabského jara. MENDEL, M. 2015, s. 249-250

¹¹¹ Dochází ke změně v katarské zahraniční politice v souvislosti se změnou vládnoucího emíra. ULRICHSEN, K., C. 2014

¹¹² NOTTE, H. 2016

¹¹³ Použití sémiotické analýzy nevyžaduje dodržení závazných pravidel jako například v kvantitativním výzkumu a výběr výzkumného vzorku je obvykle podřízen konkrétnímu záměru. TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVSKÁ, M. 2010, s. 120

Do výzkumu jsou zahrnuty jen ty produkty, které pocházejí z anglicko-jazyčných vysílání obou zkoumaných stanic. Důvodem je snaha odhalit, co chtějí obě zkoumaná média sdělit mezinárodnímu, a tedy ne výlučně arabskému a ruskému publiku, neboli okruhu lidí (ne jen rodilých mluvčích), kteří jsou zvyklí používat anglický jazyk pro získávání informací z médií. Vychází se z předpokladu, že anglický jazyk je jazykem mezinárodního dorozumívání a je tedy srozumitelný širokému publiku lidí i za hranicemi anglofonního jazykového areálu.

V jednotlivých analýzách jsou použité přímé citace výroků vystupujících, popřípadě popis komentářů účastníků reportáží nebo autorů článků. Tyto citované pasáže uvádím nikoliv v jazyce originálním (anglický jazyk), nýbrž v českém jazyce. Překlady jsou provedeny tak, aby byl uchován význam textu, zároveň ale, aby nedošlo k narušení čtenářského komfortu z důvodu přestupků proti jazykové stylistice typické pro český jazyk. Pro porovnání překladů s originály odkazují čtenáře na původní záznamy reportáží a článků.

Tabulka č.1: Seznam zkoumaných produktů

Mediální produkt	Zdroj	Typ	Délka	Médium
Children killed in 'massacre' in Syria's Houla	https://www.youtube.com/watch?v=IGCFT_yYyE8	reportáž	2:02 min.	Al-Jazeera
Annan hails 'constructive' talks with Assad	https://www.youtube.com/watch?v=yLEpxKg3bEc	reportáž	2:00 min.	Al-jazeera
Al Jazeera meets Free Syrian Army fighters	https://www.youtube.com/watch?v=w_OZipvIRKE	reportáž	3:41 min.	Al-Jazeera
Syria's coming revolution?	http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2011/03/201132113479124674.html	článek	Cca 3 normostrany	Al-jazeera
US sings to Syria: 'We will, we will bomb you!'	https://www.rt.com/news/us-syria-west-bomb-388/	článek	Cca 4 normostrany	RT
'Assad is not insane'	https://www.youtube.com/watch?v=wppqt5xlzVg	reportáž	1:04 min.	RT
'US should be excluded from talks over Syria just like Iran'	https://www.youtube.com/watch?v=aSzvjoQVS4k	reportáž	4:59 min.	RT
'Rebels behind Houla massacre, US plan to destabilize Syria in full swing'	https://www.youtube.com/watch?v=p4PQ7CT51Mo	reportáž	4:26 min.	RT

3 ANALYTICKÁ ČÁST

3.1 Výzkumná hypotéza (VH) a proměnné výzkumu (NP¹¹⁴ a ZP¹¹⁵)

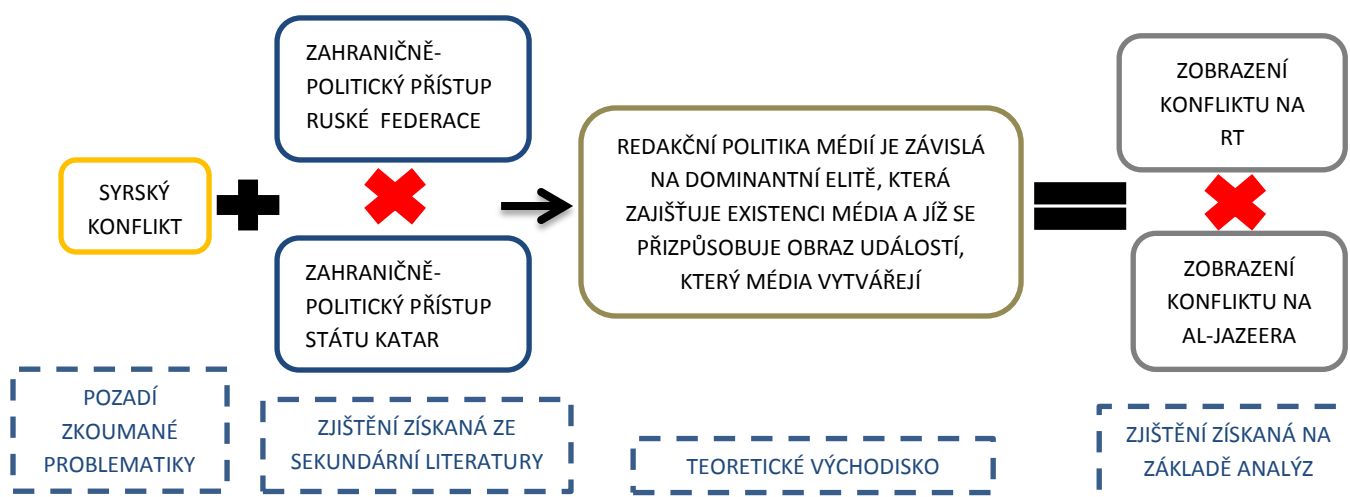
NP: Zahraničně-politický přístup státu Katar a Ruské federace ke konfliktu v Sýrii v období od 15. března 2011 do 25. června 2013.

ZP: Mediální obraz, který ve zkoumaném období o konfliktu vytvářeli stanice Al-Jazeera a RT.

VH: Zjištěné hodnoty nezávislé i závislé proměnné této práce budou v obou případech (Al-Jazeera a RT) významově korelovat.

Výzkumná hypotéza se opírá o teorie uvedené v teoretické části této práce, podle kterých nejsou média redakčně nezávislá, nýbrž je mediální obsah přizpůsobován zájmům dominantních elit, které mají na příslušné médium vliv. Těmito elitami se v obou konkrétních případech myslí ty samé elity, které řídí zahraniční politiku v případě obou zkoumaných zemí. Cílem je tedy v mediálních produktech zjistit hodnoty¹¹⁶, které odpovídají zahraničně-politickým tendencím příslušných států. Charakteristika zahraničních politik byla vytvořena na základě sekundární literatury a nepředpokládá se zcela vystihující a kompletní popis, nýbrž pouze pojmenování některých základních rysů. Pro potvrzení výzkumné hypotézy bude tedy plně dostačující (a to i vzhledem k omezenému množství zkoumaných vzorků a jejich tématickému záběru) nalézt jakoukoli evidenci shodných hodnot závislé a nezávislé proměnné. Vyvrácením hypotézy by bylo nenalezení hodnot žádných nebo nalezení hodnot významově opačných, které by souvislost mezi zahraniční politikou států a obsahem mediálních produktů přímo vylučovaly.

Schéma č.1: Kauzální síť proměnných a znázornění výzkumné hypotézy

¹¹⁴ Nezávislá proměnná

¹¹⁵ Závislá proměnná

¹¹⁶ Pojmem hodnota se zde rozumí význam produktu, který je dán jeho konotativními a strukturálními náležitostmi.

3.2 Analýzy jednotlivých mediálních produktů

3.2.1 Children killed in ‘massacre’ in Syria’s Houla

POPIS MEDIÁLNÍHO PRODUKTU

Úroveň denotativní

Reportáž pojednává o masakru, který se udál ve městě Húla v provincii Homs několik hodin po proti-vládním shromáždění.

Za nejdůležitější označující považuji: za první) hlas reportérky oznamující, že „*aktivisté obvinili příznivce vlády prezidenta Asada z provedení masakru. Říkají, že vrazi posílají opozici vzkaz: Vzdejte se! Nebo ...!*“ Za druhé) informaci sdělenou reportérkou, že Syrská národní rada viní z masakru přímo vládní síly. Za třetí) představitele Syrské národní rady, který přes telefonní spojení uvedl: „*Toto pro nás není nic nového. Není to první masakr spáchaný režimem, kdy polovina obětí jsou ženy, děti a celé rodiny*“. Za čtvrté) záběr na těla tří mrtvých mužů a zároveň hlas reportérky sdělující, že syrská státní televize ukázala záběry toho, „*o čem tvrdí jsou obyvatelé zabiti teroristy*“. Za páté) informace sdělená nepojmenovaným mužem, který uvádí, že nezáleží na přítomnosti pozorovatelů OSN. Vládní jednotky přesto útočí. Za šesté) závěrečnou větu reportérky: „*všichni tito lidé vědí, že pro zatím se svět dívá a nedělá nic víc*“.

Úroveň konotativní

První označující označuje viníka masakru, tedy příznivce vlády prezidenta Asada. Nejde o názor reportérky, nýbrž „aktivistů“, aniž by bylo určeno, o koho konkrétně jde. Informace je umocněna závěrečnou výhružkou, která je „aktivisty“ vložena do úst viníkům masakru: „*Vzdejte se! Nebo ...!*“, která naznačuje, že je opozice zahrnuta do kouta. Záběry na mrtvé, nebo zraněné posilují dojem, že především civilisté (zdůraznění jsou zvláště pak děti) jsou v bezprostředním ohrožení

Druhá označující označuje „vývoj“ předcházející informace. Viníkem je zde již přímo syrská vláda.

Třetí označující zdůrazňuje, že „režim“ takto nejedná poprvé a vytváří tak dojem, že jde o běžnou praxi, kterou „viník“ používá. Výraznou částí označující je akcent na to, že mezi oběťmi bývají z velké míry („*polovina obětí*“) děti, ženy i celé rodiny, což evokuje obraz viníka jako zbabělého, nelítostného, nečestného ...

Čtvrtá označující je tvořena záběrem na mrtvá těla a hlasem reportérky sdělující, že syrská státní televize ukázala záběry toho, „*o čem tvrdí jsou obyvatelé zabiti teroristy*“. Označuje pochybnost nad informacemi přinesenými státní televizí, když používá slovní spojení „*o čem tvrdí ...*“, které naznačuje, že státní televize může manipulovat s fakty.

Pátá označující označuje zbytečnost a neefektivnost postupů OSN, když uvádí, že i když jsou pozorovatelé OSN přítomni, vládní jednotky to v útočení stejně neodradí.

Šestá označující označuje spoluodpovědnost a pasivitu „světa“, který nedělá nic, čím by krveprolití zastavil. Záběr kamery ukazuje těla mrtvých dětí a okolo stojících naříkajících lidí, možná příbuzných zemřelých. Tento záběr ještě více zdůrazňuje tragické následky neochoty „světa“ zasáhnout. Termín „svět“ pak označuje jednak mezinárodní publikum tvořené občany cizích zemí, kteří by mohli své představitele aktivizovat a jednak samotné státy, respektive vlivné mezinárodní hráče.

Mýtus je v této reportáži vyjádřen snahou o zavedení stereotypní představy, že vládní síly stojí tradičně v roli brutálního útočníka a civilisté jsou bezmocnou obětí, která marně čeká na spásný zásah zvenčí.

MODALITA

Reportáž je značně realistická a primárně zaměřená na civilní oběti. Popisuje skutečnou událost a ke zvýšení emotivity své výpovědi využívá záběrů na mrtvá těla dětí, což je faktor běžně považovaný za velmi citlivý. Záběr na dětské oběti je na začátku reportáže rozostřen a jeho efektivita tím snížena, nicméně jiný, podobně tragický záběr je již na konci reportáže zobrazen zcela autenticky.

PARADIGMATICKÉ USPOŘÁDÁNÍ

První označující byla vybrána, protože identifikuje viníka a obsahuje binární opozici, když proti sobě staví „vrahy“ a „protivládní opozici“. Poslední část označující „*Vzdejte se! Nebo ...!*“, pak mohla být nahrazena například prostým konstatováním, že „vrazi“ jsou ochotni zajít i k masovému vraždění. V použitém provedení, kdy má označující formu (zdánlivě) nedokončené výhružky má ale větší šanci oslovit diváka, neboť jde o způsob formulace, který většina diváků pravděpodobně zná.

Druhá označující byla vybrána, protože přímo navazuje a informačně doplňuje první označující.

Třetí označující byla vybrána, protože zasazuje „režim“ do kontextu „již dobře známého“ zločince, zvláště když akcentuje ženy, děti a rodiny jako běžné oběti. Označující obsahuje morální odsouzení. Emotivní stránka by byla pravděpodobně ještě zvýšena, kdyby byl jako alternativní označující použit rozhovor s příbuznými obětí apod.

Čtvrtá označující byla vybrána, protože nechává zaznít alternativní vysvětlení, které ovšem vzápětí relativizuje. Formulace „*syrská státní televize ukázala záběry ...*“ mohla být například zaměněna za „Režim tvrdí, že ...“ Význam by to nezměnilo.

Pátá označující byla vybrána, neboť zpochybňuje význam přítomnosti pozorovatelů OSN. Vhodným doplněním by byl rozhovor s jedním z těchto pozorovatelů, který by mohl uvést svůj úhel pohledu.

Šestá označující představuje tragické vyústění nečinnosti zahraničních aktérů, kdy je zodpovědnost za řešení situace nenápadně delegována na „okolní svět“. Klidný, avšak pevný

hlas reportérky je v kontrastu s tragickou scénérií mrtvých dětí a chaotické atmosféry křičících dospělých.

Změna média, nebo pouze eliminace záběrů na zejména dětské oběti by snížila intenzitu divákova prožitku. Naopak přidání například fotogalerie postižených civilistů, by pravděpodobně na diváka působilo ještě silněji.

Označující navzájem nekontrastují, všechny pojednávají o stejné tragické události. Liší se jen intenzitou zobrazení katastrofických následků.

SYNTAGMATICKÉ USPOŘÁDÁNÍ

Jednotlivé označující by mohly být uspořádány i v jiném pořadí, a to až na první a druhou označující, které na sebe plynule navazují. Šestá označující působí jako morální apel reportérky, kterým je reportáž uzavřena. Nicméně bylo by možné tuto část umístit na úvod reportáže, kdy by působila více jako konstatování skutečnosti, která by byla následně doložena zbývajícími označujícími. Dochází k pravidelnému opakování základních motivů. Několikrát je zmíněn viník. Druhá označující je pak dokonce slovo od slova zopakována (to však divácky působí spíše nekomfortně a rušivě). Pravidelně také dochází ke změně místa děje, což zvýrazňuje rozsah události. Záběry na civilní oběti události dostávají v reportáži většinu prostoru.

PREFEROVANÉ ČTENÍ

Poselství reportáže je přímo vyjádřeno v šesté označující. Aby bylo dosaženo pozitivní změny, je třeba zásah zvenčí (ze „světa“). Toto vyznívá jako forma apelu. Reportáž nenabízí příliš odlišné interpretace. Jediným narušením sémantické korelace označujících je oznámení „vládního pohledu,“ jeho přesvědčivost je ale záměrně snížena použitím obratu „*státní televize ukázala záběry toho, o čem tvrdí, že ...*“ Viník je identifikován, přičemž odlišné čtení je jednoznačně zpochybněno. Reportáž navozuje očekávání eskalace, nebo alespoň pokračování konfliktu. Reportáž stojí v roli toho, kdo upozorňuje na závažný problém a stěžuje si na jeho nedostatečné řešení, s čímž jsou přímo spojeni pozorovatelé OSN. Lze tak předpokládat, že reportáž vybízí k závěru, že „diplomatické postupy OSN“ je třeba nahradit efektivnějším přístupem. Zároveň se staví do pozice kárajícího, který odsuzuje nedostatečnou angažovanost „okolního světa“. Konkrétní příklad takového jiného řešení ale reportáž výslovně neuvádí. Třetí označující se pokouší u diváka spustit asociativní představy, když autor mluví o zabitých dětech, ženách a celých rodinách i v jiných masakrech. Záběr kamery později takové tvrzení „dokládá“ obrazy současných obětí. Reportáž je ideologicky uzavřena šestou označující. Nejsrozumitelnější bude tento mediální produkt odpůrcům prezidenta Asada v řadách diváků a obecně lidem, kteří mají zkušenost s tragickou ztrátou v rodině.

METAFORY A METONYMIE

Z hlediska metonymií je opozice převážně zastoupena postiženými civilisty. Syrská vláda je zastoupena jen čtvrtou označující, která zpochybňuje závěry syrské státní televize.

3.2.2 Annan hails ‘constructive’ talks with Assad

POPIS MEDIÁLNÍHO PRODUKTU

Úroveň denotativní

Reportáž se zabývá setkáním zvláštního vyslance OSN Kofi Annana se syrským prezidentem Bašárem al-Asadem a plánem OSN na ukončení bojů.

Za nejdůležitější označující považuji za první) hlas reportérky oznamující, že setkání Kofi Annana s Bašárem al-Asadem přineslo dohodu o ukončení bojů. Za druhé) hlas reportérky hodnotící, že 6ti bodový plán zahrnující zastavení bojů a pozorovací misi OSN se potýkal s neúspěchem téměř od začátku. Za třetí) větu vyřčenou reportérkou: *„Annan chce, aby byly do procesu zapojeny všechny strany, které mohou ovlivnit Asada, včetně dlouhodobého spojence Sýrie, Íránu“*. Za čtvrté) informaci řečenou reportérkou, že Spojené státy jsou proti zapojení Íránu, protože by se Teherán pokusil využít této příležitosti k vyhnutí se požadavkům na opuštění svého jaderného programu, a protože Írán zásobuje syrskou armádu zbraněmi. Pokud zásobování přestane, možná bude Írán moci sehrát roli v ukončení krize. Za páté) úryvek projevu Vladimíra Putina: *„Mělo by se udělat vše proto, aby byly konfliktní strany v Sýrii donuceny pracovat na mírovém politickém řešení ve všech otázkách“*. Za šesté) záběr na město pod palbou (označené jako Homs), ke kterému reportérka dodává, že podle aktivistů jde o záběr na syrskou armádu ostřelující civilisty. Za sedmé) závěrečnou větu reportérky: *„Práce na mírovém řešení se zdá více jako slova než činy“*.

Úroveň konotativní

První označující označuje očekávání pozitivního pokračování situace. Záběr na vysoce postavené diplomaty navozuje pocit „elitnosti“ probíhající události.

Druhá označující označuje zpochybnění předcházející části a vede k závěru, že zdánlivě pozitivní vývoj situace naznačený předcházející označující byl již od začátku téměř nemožný.

Třetí označující označuje komplikovanost situace.

Čtvrtá označující rozvíjí třetí označující a označuje nesouhlas USA se zapojením Íránu do mírového procesu. Zároveň uvádí podmínky, za jakých by vůči Íránu USA „možná“ změnila postoj. Jde o přerušování dodávek zbraní syrské vládě, což označuje přiřazení Íránu k jedné z konfliktních stran, a tedy pochybnosti o schopnosti Íránu nestranně se angažovat.

Pátá označující označuje záměr ruského prezidenta prosadit mírové řešení krize. Tato označující reprezentuje základní koncept oficiální ruské politiky vůči syrskému konfliktu. Zároveň pracuje s principem „diplomatického řešení“.

Šestá označující označuje „reálný“ stav krize, kdy vládní síly pokračují ve fyzické likvidaci civilistů.

Sedmá označující vyjadřuje neefektivitu dosavadního řešení, kdy nedošlo k použití „skutečných“ prostředků na zastavení bojů.

Na úrovni mýtů reportáž vyjadřuje, že zatímco se světoví představitelé zabývají diplomacií, na reálnou situaci to vliv nemá. „Jen se mluví a nic nedělá“.

MODALITA

Reportáž pojednává o skutečných událostech. Ve většině případů používá vlastní záběry Al-Jazeera. Pouze v případě záběru na město pod palbou (označené jako Homs) jde o záběr převzatý z youtube. Na první pohled nelze poznat, jestli jde o záběr skutečně odpovídající místu a ději tak, jak je v reportáži popsáno. Reportáž vždy odkazuje na autory tvrzení, takže nelze říci, že se prezentuje jako jediná verze reality.

PARADIGMATICKÉ USPOŘÁDÁNÍ

První označující byla vybrána, protože uvozuje reportáž pozitivní zprávou. V záběru kamery jsou dominantně zobrazeni Kofi Annan a Bašár al-Asad, což poukazuje na bilateralitu jednání mezi syrskou vládou a představitelem OSN. V dalším záběru Kofi Annan oznamuje, že opozici bude o výsledku jednání informovat, chybí tak přímá reakce některého z představitelů opozice, u které se dá předpokládat, že by byla negativní. Opozice by tak stála v pozici odpůrce řešení.

Druhá označující byla zvolena, protože zpětně snižuje hodnotu první označující.

Třetí označující dovysvětluje druhou označující.

Čtvrtá označující byla vybrána, protože vysvětluje stanovisko USA proti zapojení Íránu do mírového procesu a zároveň ze strany USA vůči Íránu obsahuje podmínku, při jejímž splnění, by Spojené státy svůj postoj „možná“ přehodnotili. Označující by působila výrazněji, kdyby byl místo komentáře redaktorky použit například rozhovor s představitelem, nebo specialistou na americkou zahraniční politiku.

Pátá označující reprezentuje diplomatickou cestu řešení syrského konfliktu. Nicméně působí kontrastně s předcházejícím záběrem, kdy divák zjišťuje, že Ruská federace prodává syrské vládě zbraňové systémy, takže se podílí i na „válečném“ řešení konfliktu. Zároveň je v reportáži dvakrát sděleno, že Spojené státy nesouhlasí s vyzbrojováním syrského režimu. Z hlediska binárních opozic je pak klíčové, že reportáž nezmiňuje otázku vyzbrojování opozičních sil.

Šestá označující byla vybrána, protože představuje jasný kontrast k předcházející označující, když zobrazuje situaci „v terénu“. Předcházející záběr ukazuje vládní síly při cvičení, přičemž na něj ihned navazuje záběr na výbuchy ve městě (označeném jako Homs) pod palbou. Bezprostřední spojení těchto záběrů jasně implikuje představu, že druhý záběr je vyústěním prvního. Tedy, že záběr zobrazuje útok vládních sil, což podporuje komentář redaktorky založený na tvrzení „aktivistů“. Zvolená forma označující vhodně podtrhuje její význam. Změna formátu (například rozhovor s představitelem „aktivistů“) by její intenzitu nezvýšil. Znovu je zde poukázáno pouze na „vládu útočící na civilisty“. Případ zachycující útok opozičních sil uveden není. Změna použité terminologie by ovlivnila význam, kdyby například reportérka místo termínu „civilisté“ použila „opozice, nebo opoziční síly“ apod.

Sedmá označující byla vybrána, protože staví do opozice dva přístupy řešení krize. „Mluvení“ versus „činy“.

„Mluvení“ je reprezentováno neúčinnými diplomatickými jednáními a je vyhodnoceno jako neefektivní strategie. Na druhé straně stojí „činy“. Není ale specifikováno, jakým konkrétním „praktickým“ způsobem by se mělo dojít k řešení. Tento závěr je nechán otevřený.

SYNTAGMATICKÉ USPOŘÁDÁNÍ

Řazení označujících odpovídá struktuře děje, který je konstruován jako vývoj od pozitivního předpokladu k negativnímu vyústění. Jednotlivé označující na sebe většinou významově navazují a také se významově ovlivňují. První označující je v podstatě dementována druhou označující. Třetí a čtvrtá označující pak informačně doplňují druhou označující a zdůrazňují tak její závěr, že plán Kofiho Annana se již od počátku potýkal s neúspěchem. Pátá označující z hlediska významu podporuje první označující, tedy že je třeba situaci řešit diplomaticky „od stolu“. Nicméně je postavena do kontrastu jak s předcházejícím záběrem, který ukazuje ruské zbraňové dodávky syrské vládě, tak i s následujícími dvěma označujícími, které vypovídají o vládních útocích proti „civilistům“. V textu jsou obsaženy jen dvě označující, jejichž středem zájmu je „diplomatické řešení“, a navíc jsou zbylými označujícími dementovány, čemuž napomáhá řazení označujících, kdy je zástupce „diplomatického řešení“ bezprostředně následován demonstrací jeho neproveditelnosti. Motiv neúspěchu „diplomacie“ je tak několikrát zopakován.

PREFEROVANÉ ČTENÍ

Sedmá označující přímo navrhuje, jak by mělo být reportáži porozuměno. Dosavadní snahy o ukončení bojů byly neefektivní a chybí dosud „skutečné“ úsilí k ukončení konfliktu. V roli viníka (útočníka) je vyličená pouze syrská vláda. Reportáž ani nenaznačuje, že by podobné „útočné“ metody používala i opozice. Konflikt je tak použitou terminologií vykládán jako útok vlády na „civilisty“, což zdůrazňuje závažnost provinění a podporuje představu bezbranných lidí vystavených armádnímu útoku. Celkové vyznění reportáže nenabízí výrazně odlišné interpretace. Navíc je sdělení ideologicky uzavřeno, když explicitně degraduje „práci na mírovém řešení“ na pouhá „slova bez akce“ a nabízí tak jasnou interpretaci i předcházejících sdělení.

METAFORY A METONYMIE

Na úrovni metafor můžeme spatřit představu odpovědných politiků jako neschopných rozhodné akce, přičemž tuto „neschopnost“ přenášejí do stále neuspokojivé situace „civilistů“.

3.2.3 Al Jazeera meets Free Syrian Army fighters

POPIS MEDIÁLNÍHO PRODUKTU

Úroveň denotativní

Reportáž se zabývá bojovníky Svobodné syrské armády ze syrského města Idlib. Reportérka přichází do budovy kdesi v uličkách starého města, kde s bojovníky provádí rozhovor.

Za nejdůležitější označující této reportáže považuji za první větu jednoho z ozbrojenců: *„Chceme, aby svět chápal, že jakmile skončíme s Bašárem, odložíme zbraně. Chceme se vrátit k normálnímu životu“*. Za druhé) otázku, kterou reportérka pokládá přítomným ozbrojencům: *„Jsou zde mezi vámi nějakí bojovníci, kteří nejsou ze Sýrie?“* Bojovníci odpovídají a reportérka po nich opakuje: *„Ne, ne byla odpověď“*. Za třetí) otázku reportérky: *„Kdo je proti al-Qá'idě?“* Bojovníci v odpověď zvedají sborově ruce. Za čtvrté) hlas reportérky sdělující, že první bitva o Idlib proti mnohem silnější syrské armádě skončila porážkou (pro Svobodnou syrskou armádu). Za páté) hlas reportérky říkající: *„Svobodná syrská armáda měla ve svých řadách mnoho obětí. Idlibští civilisté mnohem více“*. Za šesté) větu vyřčenou jedním z ozbrojenců: *„Syrský režim vynucuje separaci náboženství. My jsme vzdělaní lidé a neexistuje způsob, jak by nás režim mohl vzájemně rozeštvat“*. Za sedmé) část věty, kterou vyslovil jiný z ozbrojenců: *„Zakrývám si obličej, protože když ho uvidí (myšlena je syrská vláda), zabijí moji rodinu“*. Za osmé) reportérku zakončující reportáž slovy: *„Tito muži se nyní bud' skrývají, přeskupují na další boj, anebo jsou již po smrti“*.

Úroveň konotativní

První označující označuje záměr a odhodlání bojovníků porazit nepřítele a vrátit se k běžnému životu.

Druhá označující označuje potvrzení informace, kterou tazatelka (reportérka) předpokládá a svoji otázkou odpověď „jakoby“ vyprovokuje. Jde o ujištění, že odboj proti syrské vládě vedou jen Syřané, bez vnějšího zapojení. Otázka revoluce je vnitřně syrská záležitost.

Třetí označující je pokračováním označující předchozí. Jde o zařazení bojovníků Svobodné syrské armády do „spektra“ různých stran syrského konfliktu. Tato označující vymezuje postoj bojovníků oproti jiným skupinám, se kterými by mohli být „zaměněni“, čímž se toto vylučuje.

Čtvrtá označující označuje nevyrovnanost obou soupeřících stran. Bojovníci jsou v roli slabšího, který stojí proti „mnohem silnějšímu“ protivníkovi.

Pátá označující dodává čtvrté označující nový rozměr, když zmiňuje oběti v řadách civilistů. Označuje tak důsledky porážky, kterou Svobodná syrská armáda utrpěla, což mělo ještě závažnější dopad na civilní obyvatele města Idlib.

Šestá označující označuje soudržnost obyvatel Sýrie napříč konfesním spektrem a snahu syrské vlády občany pomocí náboženství fragmentovat. Pospolitost lidí je ale větší, takže „režim“ neuspěje.

Sedmá označující označuje „nebezpečnost režimu“, který používá princip kolektivní viny, čímž rodinám bojovníků hrozí smrtelné nebezpečí, pokud bude odhalena jejich identita. Původce označující má zahalený obličej, čímž potvrzuje „pravdivost“ toho co říká. Působí při tom přesvědčivě.

Osmá označující označuje osud, kterému jsou bojovníci vystaveni. Reportérka svoje závěry vyslovuje s jistotou. Jedna z alternativ je i smrt bojovníků, což označuje tragický rozměr události.

Mýtus v této reportáži by mohl být představován první označující. Jde o stereotypní představu „obyčejných lidí, kteří poté co porazí společné „zlo“ odloží zbraně a „jakoby se nic nestalo“ se vrátí k běžnému životu. Mýtus navozuje představu, že k používání násilí byli vlastně přinuceni. Jde o „obranou nebo také spravedlivou válku“.

MODALITA

Reportáž pojednává o skutečných událostech. Zachycuje životní situaci bojovníků Svobodné syrské armády, kteří do reportáže promlouvají vlastními slovy a „tón“ reportáže tak uzpůsobují vlastnímu narativu. Obsah reportáže působí realisticky. Mediální produkt zprostředkovává jakousi „ukázkou“ ze „skutečného“ života protivládních bojovníků a citelně naznačuje, že jde o jedinou verzi reality. Respektive zpochybňuje jiné možné verze. Dokladem toho je například druhá a třetí označující.

PARADIGMATICKÉ USPOŘÁDÁNÍ

První označující byla vybrána, protože obsahuje apel: „*Chceme, aby svět chápal*“, jehož cílem je, aby publikum nepochopilo věci „špatně“. Označující je vyřčena jedním z ozbrojenců, což je vhodná forma. Působí tak na diváka více přímo. Účinek by byl snížen, kdyby tuto informaci například jen konstatovala reportérka, nebo přizvaný odborník. Zajímavá je také metonymie „*až skončíme s Bašárem*“, která by mohla být nahrazena například „*až skončíme s režimem, nebo až skončíme s autoritářskou vládou*“. Použitá forma ovšem působí úderněji, jasně identifikuje nepřítele. „Zlo má svoji tvář“.

Druhá a třetí označující byly vybrány, protože používají formu uzavřené otázky. Lze odpovědět ano či ne. Navíc způsob, kterým reportérka otázku pokládá, vůči divákovi působí „provokativně“. Reportérka ví, jakou odpověď dostane a záměrně tak diváka o „správném“ stavu věci ujišťuje. Opakem informace, kterou nám označující předkládá, by bylo zjištění, že někteří bojovníci nejsou ze Sýrie, případně podporují al-Qá'idu. To je výraznou formou popřeno.

Čtvrtá označující byla vybrána, protože staví Svobodnou syrskou armádu v Idlibu do role slabšího, a tedy „ohroženějšího“, což je podpořeno kamerovými záběry „z ulice“. Tato označující by působila ještě „skutečněji“, kdyby byly například použity záběry na „*mnohem*

silnější“ syrskou armádu, které by ještě podtrhly „váhový“ rozdíl soupeřů. Absence takových záběrů pak vytváří dojem jednostrannosti pohledu. Skutečná síla „*mnohem silnějšího*“ nepřítele není ničím doložena.

Pátá označující rozvíjí předcházející označující. Pro zvýšení autenticity mohl být například použit rozhovor s „opravdovým“ civilistou, který by vylíčil rozsah škod. Jsou zmíněny pouze oběti jedné ze stran konfliktu. O případných obětech vojáků syrské armády zmínka nebyla.

Šestá označující byla vybrána, protože explicitně staví do opozice všechny občany Sýrie, bez ohledu na náboženství, a „*režim*“. Je zde vyjádřena jednota Syřanů, zatímco „*režim*“ je rozdělujícím prvkem.

Sedmá označující byla vybrána, protože vedle sebe nechává kontrastovat odhodlání nasadit vlastní život a strach o rodinu, která je ohrožena „pomstychtivým režimem“.

Osmá označující byla vybrána, protože symbolizuje „těžký osud“ bojovníků, čímž ho vlastně honorifikuje. Absence poslední části označující „*nebo jsou již po smrti*“ by snížila intenzitu, se kterou sdělení působí na diváka.

SYNTAGMATICKÉ USPOŘÁDÁNÍ

Reportáž je rozdělena do tří významových částí. První část se zabývá „vnitřními věcmi“ Svobodné syrské armády. Druhá pojednává o soupeření povstaleckých bojovníků se syrskou armádou a přímo přechází v třetí část, která informuje o tom, jakými formami „*režim*“ bojovníky Svobodné syrské armády ohrožuje. Pořadí jednotlivých označujících tak má svůj významový řád, jehož změna by mohla narušit celkové vyznění. Nicméně obsah reportáže by byl stále pochopitelný. Pátá označující těsně vedle sebe klade osud bojovníků Svobodné syrské armády a civilistů, čímž je dává do souvislosti. Druhá i třetí označující vykládají kontext první označující. Dozvídáme se, že bojovníci, kteří se nám představili, nejsou náboženští radikálové ani nepatří k „mezinárodnímu džihádu“. Pátá označující demonstruje důsledky čtvrté označující. Maximální prostor dostávají představitelé jen jedné strany konfliktu. Syrská vláda je zastoupena pouze pasivně, vyjádřeními bojovníků Svobodné syrské armády. Jednotlivé označující se navzájem podporují. Několikrát se opakuje zdůraznění, že ze strany bojovníků civilistům žádné nebezpečí nehrozí.

PREFEROVANÉ ČTENÍ

Celkové vyznění reportáže svádí k představě, že bojovníci Svobodné syrské armády jsou prostí Syřané, kteří se rozhodli postavit morálně zkaženému „režimu“, který je v pozici silnějšího utlačovatele a neváhá útočit proti civilistům. Zcela je pak zdůrazněno, že bojovníci jsou všichni Syřané, čímž se reportáž vědomě vymezuje proti obviněním vznášeným proti Svobodné syrské armádě (respektive proti ozbrojené opozici obecně), že je zapojena do širšího mezinárodního komplotu zaměřenému proti syrské vládě. Toto je například ještě podpořeno informací, že bojovníci Svobodné syrské armády ve městě Idlib používají zbraně uloupené či odkoupené od syrské armády, případně „po domácku“ vyrobené. Je tak vlastně poukázáno na to, že bojovníci nedostávají žádné zbraně od zahraničních sponzorů. Jako viník je opakovaně vylíčena syrská vláda. Reportáž se pokouší vzbudit v divákovi asociace pomocí

poslední označující: „*Tito muži se bud' skrývají, přeskupují na další boj, anebo jsou již po smrti*“. Jde o uzavření reportáže, které dává na výběr pouze z omezených alternativ a jiné nepřipouští. Navozuje tak nepříznivé očekávání ve vztahu k povstaleckým bojovníkům. Je možné také říci, že se snaží vyvolat soucit. Především prostřednictvím druhé a třetí označující reportáž oslovuje diváka z pozice „rádce“, který ujišťuje o „skutečném“ stavu věcí. Divák je informován o svém případném „chybném“ chápání celé záležitosti.

METAFORY A METONYMIE

Vyjádření formou metafory lze nalézt ve čtvrté označující. Boj Svobodné syrské armády proti „*mnohem silnějším*“ protivníkovi si lze představit jako boj „*Davidova s Goliášem*“. Z vyznění reportáže lze pocítit sympatie spíše s „*Davidem*“.

Z hlediska metonymií je třeba si povšimnout začátku reportáže, kdy je zmíněno, že se mezi bojovníky nalézají „*inženýři, učitelé, lékaři, právníci a univerzitní studenti*“. Tato informace dovytváří dojem o celé skupině.

3.2.4 Syria's coming revolution?

By taking to the streets, even in fairly small numbers, Syrians have crossed a „red line“ with their regime.

POPIS MEDIÁLNÍHO PRODUKTU

Úroveň denotativní

Článek pojednává o počátku syrské revoluce. Popisuje důvody, které k protestům vedly, vyjmenovává starosti, které trápí zejména mladé Syřany. Autor také uvažuje, jakým způsobem se bude povstání dále vyvíjet.

Za nejdůležitější označující tohoto článku považuji za prvé) fotografii zobrazující dav lidí na pohřbu zabitých protestujících. Fotografie nese tuto poznámku: „*Pohřby zabitých protestantů se konaly v jihozápadním městě Dar'á. Zdroj Reuters*“. Za druhé) větu: „*Čtyřicet let stará hranice trpělivosti přetekla a nyní již není cesty zpět*“. Za třetí) odstavec: „*Revoluční hrmění, které je dnes možné slyšet v Sýrii, značí, že revoluce není jen možná, ale nevyhnutelná, protože Syřané se ze sousedních povstání naučili, že svoboda se získává uplatněním nezczitelného lidského práva na sebe určení a důstojnost*“. Za čtvrté) odstavec: „*Jako jejich arabské protějšky, syrská mládež sdílí podobný pocit rozhořčení: Nezaměstnanost, nedostatek vládní odpovědnosti, přebujelou korupci, která předpovídá bezútešnou budoucnost. Jako u jiných arabských revolucionářů nepřevládá u nich islámská ideologie ani zahraniční agenda. Jsou to Syřané představující bohatou rozmanitost Sýrie. Ať už křesťané nebo muslimové, Drúzové nebo Alawité, Kurdi nebo Asyřané. Nedávné protesty v zemi ukázaly, že tito mladí protestující jsou jednotní v záměru a nenásilní ve svých způsobech*“. Za páté) odstavec: „*Nikdo nedokáže s jistotou říci, co bude následovat v následujících dnech nebo týdnech. Promění se události ve sněhovou kouli a přivedou do ulic více Syřanů? Udělá režim z Dar'á příklad a ukáže lidem cenu, která se platí za odpor? Nebo zlomová masa Syřanů rozhodne, že*

je nyní pro Sýrii čas připojit se ke svým bratrům v Egyptě a Tunisku? Jedna věc je nicméně jistá: I když Sýrie v blízké budoucnosti neuvidí plnohodnotnou revoluci, kultura disentu se již zrodila. Bariéra strachu byla nezvratně prolomena“. Za sedmé) odstavce: „Lidé si konečně uvědomují, že jsou oprávněni k tomu, co je ze zásady jejich a jako jejich tunišť a egyptští sestry a bratři budou vědět jak s tím naložit. Budou se organizovat, spojí síly a naučí se vytvořit revoluci a více prosperující Sýrii“.

Úroveň konotativní

První označující označuje masovou účast lidí při prožívání tragických důsledků povstání. Masa lidí působí jako v „davové náladě“, až rozčileně. Množství lidí na fotografii naznačuje „sílu a odhodlání davu“. Z popisku víme, že jde o pohřeb. Ten má v daném kontextu symbolický význam. Z fotografie je „cítit atmosféra znovuzkříšení národního vědomí“.

Druhá označující označuje průlomovost a nezvratitelnost procesů, které byly zahájeny. „Není cesty zpět“.

Třetí označující označuje nutnost revoluce z titulu základních lidských práv. To znamená, že dosud nebyla tato lidská práva uplatňována. Skrze ně vede cesta ke svobodě.

Čtvrtá označující označuje důvody, které vedly k protestům. Zároveň zasazuje události v Sýrii do celo-arabského kontextu. Nedostatek „svobody“ byl přítomen i v jiných arabských zemích. Zároveň je poukázáno, že nejde o zahraniční „spiknutí“, ani o „islámskou revoluci“. Je zdůrazněna jednota Syřanů napříč etnicko-konfesijní škálou. Označující rovněž podotýká, že lid vznáší své oprávněné nároky nenásilnou cestou.

Pátá označující označuje nejasnost budoucího vývoje. Nabízí několik alternativ, které ovšem všechny spadají do vzorce, ve kterém „režim“ hraje roli „nepřítele“ Syřanů.

Šestá označující nicméně označuje jistotu, že „semínko“ revoluce bylo nezvratně zasazeno, s tím, že dříve či později „vyroste“.

Sedmá označující označuje oprávněný nárok Syřanů na vlastní rozhodování o osudu své země. Vyjadřuje přesvědčení, že jednou se jim zemi podaří „získat“ a dosáhnout prosperity.

Mýtus je představován myšlenkou, že prostí a dobří občané dosáhnou svoji vytrvalou snahou pozitivní změny, tedy pádu autoritářského režimu, který stojí v cestě svobodě.

MODALITA

Článek částečně pojednává o skutečných událostech, z většiny jde ovšem o autorův výklad událostí. Obsaženy jsou předpovědi a obecné závěry.

PARADIGMATICKÉ USPOŘÁDÁNÍ

První označující byla vybrána, protože symbolizuje citové pohnutí davu a tím jeho sounáležitost s protesty. Místo fotografie mohl být použit prostý popis události. To by nicméně snížilo efekt na diváka. Intenzivněji by například působila detailní fotografie plačících příbuzných zabitých. Takový obraz by ale zase postrádal rozměr „davovosti“.

.Popisek informuje, že jde o pohřeb zabitých protestantů, tedy zabitých „režimem“, což významově staví dav, respektive „lid“ do opozice k syrské vládě.

Druhá označující byla vybrána, protože obsahuje frázi s jasně vymezeným významem, kterou pravděpodobně většina publika zná a sama používá. „Není cesty zpět“. Jde o fatální následek. Absence této fráze by citelně ochudila znění označující o prvek dramatickosti.

Třetí označující byla vybrána, protože vyjadřuje „lidský“ rozměr nároků Syřanů (právo na sebe určení a důstojnost). Náhrada slova „Syřané“ za například „příznivci revoluce“ by celý význam ochudila o celonárodní, „všelidový“ rozměr. Syřané stojí v opozici k „režimu“.

Čtvrtá označující byla vybrána, protože jde o specifikaci jednotlivých prvků ve společnosti oproti „režimu“. Představuje konkrétní nešvary syrské vlády a základní charakteristiku nespokojeného lidu (křesťané, muslimové, mladí Syřané, nenásilní ...). Označující pracuje s kontrastem mezi „islámskou ideologií“ a etnicko-konfesijní rozmanitostí. První možnost je vyloučena. Označující explicitně využívá binárních opozic ve vztahu k identitám: „*Drúzové nebo Alawité, Kurdi nebo Asyřané, křesťané nebo muslimové*“.

Pátá označující byla vybrána, protože obsahuje několik alternativ, které proti sobě ovšem nestojí v opozici, nýbrž se významově vzájemně doplňují a představují dohromady jednu ideologickou tendenci. Případná změna by mohla vypadat například takto: „Udělá režim z Dar'á příklad a ukáže lidem cenu, která se platí za odpor? Nebo pod vlivem protestů přistoupí na potřebné reformy?“

Šestá označující byla vybrána, protože symbolizuje hloubku následků, i v případě jejich okamžitého nenaplnění. Označující obsahuje výrazy symbolické úrovně. Například „*bariéra strachu*“, „*kultura disentu*“. Toto výrazivo má na celkový tón sdělení výrazný vliv. Jeho absence by byla citelná. Vyznění označující by ovlivnil i jinak zvolený úvod. Například: „*jedna věc je jistá*“ by mohlo být nahrazeno: „*Dá se předpokládat*“.

Sedmá označující byla vybrána, protože obsahuje důraz na arabský charakter revoluce. Nejde o izolovanou událost, nýbrž o regionální uvědomění. „*Jejich tunišťi a egyptští sestry a bratři*“. Takto použitá terminologie poukazuje na vzájemnou sounáležitost. Například změna na: „*V jiných arabských státech*“ by snížila intenzitu, s jakou sdělení na příjemce působí. Znovu je zde vyjádřena opozice ve vztahu lid vs. „režim“.

SYNTAGMATICKÉ USPOŘÁDÁNÍ

Řazení jednotlivých proměnných by mohlo být, bez dopadu na porozumění článku, bez obtíží pozměněno. Jednotlivá označující se významově i z hlediska časového zařazení překrývají. Opakovaně se objevuje motiv nepřátelského „režimu“, vzájemné pospolitosti Syřanů proti „režimu“, a také vzájemné sounáležitosti všech Arabů, kteří usilují o změnu. Opakuje se rovněž motiv nezvratitelnosti zahájeného procesu revoluce. Fotografie zobrazující pohřeb protestantů je ihned na začátku článku, který v podstatě uvozuje a čtenáře tak „naladuje“ na sémantickou rovinu sdělení.

PREFEROVANÉ ČTENÍ

Poselství, které text obsahuje, by se dalo shrnout takto: „Revoluce je v Sýrii nevyhnutelná, protože režim lidem upírá jejich základní práva a deprivuje lid nedostatečně vhodnými podmínkami ke spokojenému občanskému životu. Lid je jednotný“. Pátá označující pak vyložené vybízí k přesvědčení, že „režim“ je sám neschopen pozitivní změny a lze od něj čekat jen jeden typ reakce. Pokud bude konflikt eskalovat, bude to vina „režimu“. Sedmá označující pak spojuje motiv revoluce s prosperitou. Vybízí k závěru, že zatímco zkorumpovaná syrská vláda není schopna pozitivních změn, revoluce je přinese. Lid konečně získá příležitost bratrsky a odpovědně vládnout zemi, která mu právem náleží. „Režim“ je možné v tomto kontextu vnímat jako cizorodý prvek. Stojí v opozici k právoplatnému vládci Sýrie. K občanům. Šestá označující je ideologickým uzavřením textu. Přináší jistotu, že dosavadní stav je již nezvratně pryč. Viníkem je jednoznačně „režim“. Jiná interpretace nabídnuta není. Text se staví do role dobře informovaného pozorovatele, který dobře ví, co Syřany trápí, stejně jako dobře zná onen „režim“.

METAFORY A METONYMIE

Z hlediska metafor si lze povšimnout sedmé označující, která přenáší významovou rovinu z „*tuniských a egyptských sester a bratrů*“ na Syřany na základě sdílené arabské identity a podobnosti situace, ve které se nalézají.

Na úrovni metonymií jsou Syřané zastoupeni obrazy nenásilného davu, který snáší represi „režimu“. Jako ilustrace může sloužit například první označující.

3.2.5 US sings to Syria: ‘We will, we will bomb you!’

POPIS MEDIÁLNÍHO PRODUKTU

Úroveň denotativní

Článek pojednává o roli, kterou v syrském konfliktu hrají zahraniční velmoci a různé zájmové skupiny. Autor polemizuje, kdo z konfliktu „vytěží“ nejvíc, kdo je jak motivován, a které velmoci „tahají za nitky“ a přiživují tak syrskou válku.

Za nejdůležitější označující tohoto článku považuji za prvé) fotografii tanku stojícího uprostřed silnice. Fotografie je doprovázena popiskem: „*Syřané stojí vedle zničeného a opuštěného vojenského tanku 10. března 2012, v syrském městě Rastan (AFP Photo/Str)/AFP*“. Za druhé) věty: „*Když něco chtějí, tak Spojené státy a jejich spojenci vytrvají, dokud to nedostanou. To je to, co právě teď dělají Sýrii, kde potřebují aplikovat libyjský model za účelem pokročit ve svých cílech na Blízkém východě*“. Za třetí) větu: „*A pokud nemohou bombardovat „oficiálně“ sami za sebe nebo skrze NATO, jak to dělaly v Libyi, Afghánistánu, Iráku, Srbsku nebo Pákistánu, budou bombardovat přes vyhovující koně, obzvláště jejich v současnosti oblíbeného poslíčka al-Qá‘idu*“. Za čtvrté) větu: „*Takovéto příklady můžeme vidět ve strašných útocích, které se odehrávají v Sýrii, ze kterých západní mocnosti a média soustavně viní výhradně vládu Bašára Al-Asada*“. Za páté) větu: „*Zdravý rozum nám říká, že by to bylo příšerně idiotské, aby Asad záměrně prováděl takové*

útoky, které jenom hrají do karet západním mocnostem, dávajíc jim výmluvu pro ozbrojenou intervenci“. Za šesté) větu: „Kolik ze strašného zabijení jde na vrub jim a jejich povstaleckým partnerům, jejichž stopa stejně nakonec vede k dohlížitelům v CIA, MI6 a Mosadu?“ Za sedmé) věty: „Kdo řídí orchestr, ptáte se? Já bych řekl, že Bibi Netanjahu a chlapi z AIPAC¹¹⁷ a ADL¹¹⁸ jsou ti, kteří za oponou tahají za nitky“.

Úroveň konotativní

První označující napovídá, že jde o událost vojenského charakteru. Opuštěný tank značí dlouhodobost a nevyřešenost situace. Opodál stojící hlouček lidí, kteří vedle tanku nevzrušeně stojí, pak evokuje pocit, že válka, popřípadě její následky jsou již běžnou součástí každodenního života lidí.

Druhá označující označuje mezinárodní plán na destabilizaci Sýrie. Zvláště Spojené státy zde vystupují jako geopolitický architekt, který vždy dosáhne svých záměrů.

Třetí označující označuje rozsáhlou mezinárodní angažovanost Spojených států, které k prosazování svých zájmů používají dosazené „koně“. Zároveň tato označující obsahuje narážku na pokrytectví Spojených států amerických, které neváhají skrytě používat metody, které navenek hlasitě kritizují.

Čtvrtá označující označuje součást plánu „západních mocností“, která spočívá v očernění prezidenta Asada.

Pátá označující označuje odůvodnění „nevinosti“ prezidenta Asada, který za útoky, ze kterých je obviňován nestojí. Jeho očernění má pouze „legalizovat“ zahraniční intervenci.

Šestá označující označuje přímou angažovanost západních mocností, které ze skrytu celou revoluci řídí, a jsou tedy zodpovědní za katastrofickou situaci, která Sýrii potkala, což zahrnuje i oběti na životech.

Sedmá označující označuje přesvědčení (nebo spíše důvěru), že nejlivnější skupinou, která má na destabilizačním procesu v Sýrii zájem je židovská lobby.

Článek obsahuje tento mýtus: Konflikty a rozklad států jsou záměrně vyvolávány mezinárodními elitami, které jejich prostřednictvím dosahují svých cílů.

MODALITA

Článek na příkladu skutečných i předpokládaných událostech ilustruje teorie, které odhalují pozadí syrského konfliktu. Jsou obsažena jak závazná tvrzení, tak odhadované závěry.

PARADIGMATICKÉ USPOŘÁDÁNÍ

První označující byla zvolena, protože zasazuje obsah článku do „válečného“ kontextu. Alternativou by byla například fotografie zobrazující setkání vysokých vládních představitelů

¹¹⁷ The American Israel Public Affairs Committee

¹¹⁸ Anti-Defamation League

západních zemí, včetně například izraelského premiéra, které by symbolizovalo „kospirační“ rozměr, jehož se článek dotýká. Zvolená fotografie více upozorňuje na civilní „lidskou“ stránku události, na praktické dopady, které se nejvíce týkají civilního obyvatelstva.

Druhá označující byla vybrána, protože symbolizuje záměr USA použít již osvědčené „receptury“ na prosazení vlastních zájmů v Sýrii. Je použit slovní obrat „*když něco chce, tak to dostane*“. Publikum tak lépe pochopí sdělovanou informaci „správným způsobem“. Absence označující by měla na intenzitu sdělení významný dopad.

Třetí označující byla vybrána, protože jde o informaci získanou „empirickým“ pozorováním. Zkušenost se opakováním potvrzuje. Díky tomu označující působí jako důkaz platnosti autorova konstatování. Redukce označující na pouhé tvrzení, že když západní mocnosti nemohou útočit přímo, tak použití nastrčeného koně by znatelně snížila pocit opravdovosti, který označující u čtenáře vyvolává.

Čtvrtá označující je potvrzením předcházejících tvrzení. Je zde patrná binární opozice. Západní mocnosti jako viník špatné situace, kterou si Sýrie prochází vs. vláda prezidenta Asada, která je ještě více poškozována falešnými obviněními.

Pátá označující byla vybrána, protože obsahuje obrat na úrovni klišé „zdravý rozum“, který naznačuje, že autorovi závěry jsou rozumné (respektive správné). V kontrastu k nim pak přirozeně stojí opačná interpretace, která je nesmyslná a vede tedy k podezření ze zaujatosti.

Šestá označující symbolizuje odpovědnost zahraničních hráčů za „*děsivé zabíjení*“. Právě použitý obrat „*děsivé zabíjení*“ navozuje pocit skutečně mimořádně závažného provinění. Substituce například za „civilní oběti“ by snížila intenzitu předpokládaného působení na příjemce zprávy.

Sedmá označující je uzavřením článku formou identifikace předpokládaného „kardinálního“ viníka. Důležité je vyjádření pochybnosti „*já bych řekl*“, které značí, že označující nenabízí jednoznačný závěr. Nicméně pod tíhou předcházejících označujících působí předložená interpretace pravděpodobně.

SYNTAGMATICKÉ USPOŘÁDÁNÍ

Řazení jednotlivých označujících je možné bez vlivu na význam článku pozměnit. Pouze poslední označující působí jako vyvrcholení celé autorovi úvahy, tedy umístění na závěr článku je zcela odpovídající. Jednotlivé označující se sebou navzájem významově souvisejí a doplňují se. Několikrát se opakuje motiv viny zahraničních hráčů a opakujícího se scénáře, který ve stejné podobě neustále používají na prosazení vlastních zájmů. Spojené státy americké, izraelská lobby a západ obecně je zmíněn vícekrát. Šestá označující přímo navazuje na předcházející odstavce pojednávající o představitelích (jmenovitě) vlád USA a Velké Británie, kteří veřejně přiznali, že USA za pomoci dalších států (jmenovitě) záměrně vytvořili al-Qá'idu a jiné organizace, aby je využívali pro boj se Sovětským svazem, respektive aby Sovětský Svaz vlákali k invazi do Afghánistánu. Šestá označující pak tyto informace významově propojuje se současným děním v Sýrii, když se řečnický ptá, kolik obětí mají na

svědomí popsané praktiky i v současnosti. První označující slouží jako úvod k článku, který jasně ilustruje válečný kontext situace.

PREFEROVANÉ ČTENÍ

Poselství článku je takové, že Sýrie je jen dalším příkladem (obětí), kdy Spojené státy americké, popřípadě další „západní mocnosti“ a organizace, které za nimi stojí, například zmíněná izraelská lobby záměrně vytváří a podporují konflikty, které umožňují prosazovat těmto aktérům jejich vlastní zájmy. Jde jednoznačně o narušování mezinárodní stability, o kterou naopak usiluje Ruská federace nebo Čína tím, že nedovolí na půdě OSN znovu aplikovat již osvědčené scénáře. Článek nenabízí významově odlišné interpretace. Sdělení článku bude nejsrozumitelnější publiku, které nesouhlasí zejména s mezinárodní politikou USA. Text bude také pravděpodobně působit na publikum, které je proti izraelsky zaměřeno, jako utvrzující v již existujícím přesvědčení. Sedmá označující pak může v takovém prostředí vyvolat asociaci s karikaturní představou Žida tahajícího z poza závěsu za nitky světového dění. To ještě umocňuje otázka, kterou se autor ptá: „*Kdo řídí orchestr, ptáte se?*“ Tato otázka je zároveň formou přímého oslovení diváka, čímž pak sdělovaný obsah působí bezprostředněji. Z hlediska celého kontextu článku ovšem poslední označující nepůsobí antisemitsky. Viník je jednoznačně identifikován. Jsou jím USA, Izrael, respektive židovské organizace a ostatní „západní“ mocnosti. Článek vystupuje v roli hodnotícího, který je velmi dobře obeznámen se způsoby mocností na mezinárodním „hřišti“.

METAFORY A METONYMIE

Metafora je přímo a doslovně vyjádřena sedmou označující. „*Kdo řídí orchestr?*“ Syrský konflikt je tedy „orchestrem“, který má svého „tvůrce a dirigenta.“ Jednotlivé „nástroje“ samozřejmě hrají předem připravenou hru.

Z perspektivy metonymií zde například „*Bibi Netanjahu*“ zastupuje izraelskou vládu a její zájmy na rozvratu Sýrie.

3.2.6 ‘Assad is not insane’

POPIS MEDIÁLNÍHO PRODUKTU

Úroveň denotativní

Mediální produkt je tvořen částí, kdy moderátor ve studiu představí Jamese Corbetta, nezávislého novináře, který po zbytek vysílání mluví o tom, jak chce opozice, aby byl syrský prezident vnímán navenek. Jde o vzdálený rozhovor, host vysílání není ve studiu přítomen. Jako pozadí jeho řeči slouží záběry na prezidenta Asada pohybujícího se mezi dětmi.

Za nejdůležitější označující považuji za první část úvodu moderátora: „*Přijetí Annanova mírového plánu prezidentem Asadem nesedí obrazu, který o jeho vládě vytváří opozice*“. Za druhé) záběr na prezidenta Asada, který stojí vedle sboru zpívajících dětí a zároveň sdělení: „*Souhlasí s tímto procesem, který neodpovídá narativu, a to je myslím přesně, proč jsou právě teď vidět nepotvrzené zprávy přicházející z pohraničních šarvátek, že syrské jednotky údajně*

vstupují do Libanonu“. Za třetí) část závěrečné věty Jamese Corbetta: *„Což je znovu jen pokus vytvořit dojem, že Asad je kompletně neracionální a nebude schopen žádného jednání, což samozřejmě více podpoří destabilizaci, která pobíhá“.*

Úroveň konotativní

První označující označuje nesoulad mezi obrazem syrského prezidenta, který vytváří opozice a skutečností.

Druhá označující označuje Asadův rozměr „lidskosti“ (zobrazen mezi dětmi) a prezidentovu snahu řešit konflikt mírově, přičemž takový obraz je záměrně znevažován.

Třetí označující označuje „něčí“ záměr Asada navenek prezentovat jako hráče neschopného jakkoli konstruktivně přispět, což také znamená, že jeho setrvání „u moci“ bude jen dále komplikovat situaci.

Z hlediska mýtů: Prezident Asad je mužem starajícím se o svoji zemi, o němž se opozice snaží vytvořit lživý obraz, aby tak usnadnila jeho pád.

MODALITA

Produkt částečně pojednává o skutečných událostech, z většiny ovšem jde o interpretaci událostí a polemiku s opozičním názorem. Záběry působí i z citového hlediska, když zobrazují prezidenta v přítomnosti dětí. Takové záběry mají cíl vypovídat o osobnostních vlastnostech zobrazeného. Jde o záměrný kontrast s představou, kterou o prezidentovi šíří opozice. Ze záběrů není na první pohled zřejmé, z jaké doby pocházejí.

PARADIGMATICKÉ USPOŘÁDÁNÍ

První označující byla vybrána, protože vyjadřuje pochybnost o tvrzeních syrské opozice. Objektivní událost (přijetí mírového plánu) konfrontují „pouhá tvrzení“. Termín „*opozice*“ je velmi obecný. Mohl být více specifikován. Například „Syrská národní rada“. To by ovšem mohlo pozměnit preferované čtení, tedy, že v rámci opozice existují významnější rozdíly.

Druhá označující byla zvolena, protože záměrně staví do kontrastu tvrzení opozice a jejich snahy syrského prezidenta očernit se záběry, na kterých prezident poslouchá zpěv dětí, což má proti obviněním postavit „očividný“ fakt. Místo záběru s dětmi mohl být například použit záběr na prezidenta jednajícího s vyslancem OSN Kofi Annanem, který by poukázal na snahu řešit krizi „diplomatsky“. Použitá označující ale chce zdůraznit prezidenta jako člověka v „bohulibé“ situaci.

Třetí označující byla vybrána, protože odhaluje motiv opozičních tvrzení. Prezident Asad je přítěží jakéhokoliv mírového řešení. Je zároveň jasně poukázáno na to, že jde pouze o diskreditační snahu opozice. Jako potvrzení třetí označující mohl být použit například záběr na syrského prezidenta, kde by vysvětlil svá stanoviska k případnému mírovému procesu. Absence takovéhoho přímého vstupu ovšem znamená, že jde o pohled „třetí osoby“, který tak působí více nezávisle.

SYNTAGMATICKÉ USPOŘÁDÁNÍ

Klíčová označující za sebou následují v logickém pořadí. První označující je tvrzením, které je doloženo druhou označující a významově dokončeno třetí označující. Změna pořadí by narušila „čtenářský komfort“. Jednotlivé označující se významově překrývají. Opakuje se motiv opozice, která se snaží pošpinit obraz prezidenta Asada. Opozice je zastoupena jen pasivně, bez možnosti projevit názor. V celém produktu tak má veškerý aktivní prostor pouze jedna narativní linie.

PREFEROVANÉ ČTENÍ

Poselstvím textu je, že prezident Asad čelí diskreditačním kampaním, ačkoliv sám vyvíjí „*racionální*“ aktivity. Produkt naznačuje, že negativní obraz prezidenta je výsledkem snah opozice a ve skutečnosti mu neodpovídá. Takové tvrzení ovšem explicitně vyjádřeno není. Tvrzení opozice jsou jen vyvracena, nejsou nahrazována jinými tvrzeními. Závěr je tedy ponechán na divákovi, i když je k němu „nenápadně“ vybízen. Viník není konkrétně identifikován. Ze sdělení je jen zřetelné, že opozice nehraje „fair play“. Původce promluvy nevystupuje autoritativně, pouze poukazuje na „nesrovnalosti.“ Z celkového hlediska pak ale produkt „dokládá“ nereálnost tvrzení opozice. Dominantní interpretace tak obsažena je.

METAFORY A METONYMIE

Z hlediska metonymií je osobnost prezidenta Asada zastoupena civilním záběrem se školáky, což má za cíl vypovídat o jeho osobnosti jako celku. Rovněž lze na tento záběr nahlížet i z hlediska metaforického. Vlastnosti Asada „člověka“ jsou přenášeny do sféry Asada „prezidenta“. Je to důkaz jeho odpovědnosti a kompetentnosti pro pozici vyjednavče, který rozhoduje o osudech mnoha životů.

3.2.7 US should be excluded from talks over Syria just like Iran

POPIS MEDIÁLNÍHO PRODUKTU

Úroveň denotativní

Mediální produkt se zabývá vyloučením Íránu z účasti na mezinárodní konferenci v Ženevě, jejímž cílem je přinést řešení krize v Sýrii.

Za nejdůležitější označující považují za prvé) větu hosta vysílání: „*Ministr zahraničí (USA) jasně řekl, že protože Írán podporuje Asada, měl by být vyloučen z jakýchkoliv jednání*“. Za druhé) navazující část věty: „*Což je absolutně absurdní stanovisko, protože Washington vlastně podporuje režimní změnu. Podle této logiky by (Washington) měl být vyloučen z jakýchkoliv jednání o situaci v Sýrii*“. Za třetí) větu hosta vysílání: „*Jak Rusko uvedlo, tato konference nebude mít velký dopad, pokud z ní bude Írán vyloučen*“. Za čtvrté) reakce na moderátorův komentář, že cílem konference je také podpořit politickou přeměnu v Sýrii: „*Asad již podnikl politickou proměnu, provedl několik reforem, je tu nová vláda, noví ministři,*

nový parlament. V zásadě v Sýrii probíhají změny“. Za páté) komentář hosta vysílání: „Podle Washingtonu a jeho evropských spojenců jakožto spojenců ze Zálivu je jedinou možností změna režimu. Takže se nespokojí s ničím menším“. Za šesté) věty vyřčené hostem vysílání: „Je velmi nepravděpodobné, že se Annanův plán odlepi od země. Od západních zemí nikdy nedostal ani šanci“. Za sedmé) shrnující komentář hosta vysílání: „Pokud je tu setkání s vyloučením syrských spojenců, jak má být do toho všeho zapojena Sýrie? Bude to znovu to samé vyhrožování režimní změnou, válkou a vším možným ze strany západu, ale bez jakékoliv skutečné změny v ulicích Sýrie a Syřané budou kvůli tomu stále trpět“.

Úroveň konotativní

První označující označuje důvod pro exkluzi Íránu z mírových jednání.

Druhá označující označuje logický důsledek první označující, tedy, že by měly být z jednání vyloučeni všichni, kteří přímo podporují nějakou ze stran konfliktu. Je zde jasně poukázáno na diskriminační přístup Spojených států vůči Íránu.

Třetí označující označuje předpokládaný důsledek nepřipuštění Íránu k mírovému jednání. Přístup Spojených států tak vyznívá jako kontraproduktivní.

Čtvrtá označující označuje politickou způsobilost prezidenta Asada, který již podstoupil potřebné kroky, čímž je podpořena legitimita jeho setrvání v úřadě, respektive je zpochybněn nárok „Západu“ na režimní změnu.

Pátá označující označuje neústupnost Spojených států a jejich spojenců při prosazování vlastních zájmů, čímž je zpochybněna jejich schopnost vyjednávat a přijímat kompromisy.

Šestá označující označuje důvod pravděpodobného neúspěchu mírového plánu, který přinesl Kofi Annan. Důvodem je právě přístup „Západu“.

Sedmá označující označuje následek, který bude mít snaha znevýhodnit postavení Sýrie v mírových jednáních. Tato označující předpokládá „již zavedený scénář“, který řešení situace nijak nepomůže a jen prodlouží utrpení Syřanů.

Na úrovni mýtů vyznívá mediální produkt tak, že se syrský prezident marně snaží o řešení situace mírovými prostředky, zatímco „Západ“ a jeho spojenci se mu snaží všemožně hatit plány.

MODALITA

Téma, kterým se produkt zabývá, je skutečnou událostí. Většina obsahu se však skládá z komentářů a interpretací diskutovaných událostí. Kamerové záběry na pozadí reportáže podporují vnímání realističnosti diskutovaných témat. Běžný divák ovšem na první pohled není schopen určit, zda-li jde o autentické záběry co se týče místa a času.

PARADIGMATICKÉ USPOŘÁDÁNÍ

První označující byla vybrána, protože zavádí precedent. Obsahuje podmínku pro možnost účastnit se mírových jednání. Írán je Spojenými státy označen za aktéra nesplňujícího tuto

podmínku. Označující staví do opozice státy podporující režim prezidenta Asada a zbytek účastníků konference. Je naznačeno, že podpora prezidenta Asada je diskvalifikující prvek, zatímco opačná forma angažovanosti zmíněna vůbec není. Pokud by byla použita například formulace: „Státy, které přímo podporují jednu ze stran, by měly být vyloučeny ...“, došlo by k celkové změně vyznění této označující.

Druhá označující stojí v přímé opozici k označující první. Byla vybrána, neboť jde vlastně o argumentaci „*reductio ad absurdum*“, jejímž cílem je názorně ukázat, že Spojené státy používají princip dvojího metru.

Třetí označující byla vybrána, protože rovněž stojí v opozici k první označující. Rusko zde očividně zastává opačný názor než Spojené státy. Írán je regionální hráč se značným vlivem na probíhající události

Čtvrtá označující byla vybrána, protože obsahuje ujištění, že syrská vláda již podnikla potřebné kroky.

Pátá označující byla vybrána, protože stojí v opozici k předchozí označující. Zatímco syrská vláda již podnikla potřebné kroky, Spojené státy a jejich spojenci stále trvají na svých požadavcích, a neumožní tak žádný pokrok v řešení situace.

Šestá označující byla vybrána, protože vyjadřuje pochyby o úspěšnosti mírového řešení. Proti sobě stojí mírové snahy OSN reprezentované osobou Kofiho Annana a „západní země“, které mírový proces bojkotují.

Sedmá označující byla vybrána, protože jde o vyjádření beznaděje na zlepšení životní situace Syřanů zasažených konfliktem kvůli neochotě „Západu“ řešit krizi efektivně. Označující pojmenovává překážky a nedostatky, které brání vyřešení situace, stejně jako ukazuje na jejich původce. Chybí například návrh na úspěšné řešení. Ve vztahu k třetí označující pak proti sobě v opozici stojí „Západ“ a jmenovitě Rusko, kteří si názorově oponují. Z vyznění třetí označující je zřejmé, že původkyně promluvy se přiklání k ruskému stanovisku.

SYNTAGMATICKÉ USPOŘÁDÁNÍ

Jednotlivé označující na sebe významově navazují. Druhá označující přímo dementuje závěry první označující. Šestá označující je přímým vyústěním páté označující a sedmá označující na základě těch předcházejících předpovídá vývoj událostí. Není nutné, aby byly označující za sebou řazeny v přesně takovémto pořadí. Například pátá označující by mohla předcházet čtvrté označující, čímž by bylo vyznění páté označující ještě účinněji negováno. Přítomny jsou i opoziční názory. Řazení jednotlivých označujících je ovšem výhodnější pro pro-Íránský narativ. Západní stanoviska jsou vzápětí zpochybněna. Představitelům „západního narativu“ není ve vysílání dán prostor obhájit svá stanoviska.

PREFEROVANÉ ČTENÍ

Dominantní interpretace je přímo obsažena v sedmé označující. Absence Íránu činí výsledky mírových jednání neúčinnými, čehož jsou viníkem Spojené státy a jejich spojenci. Takové

počinání v důsledku povede k prodloužení utrpení syrského lidu. Spojené státy a „Západ“ opakovaně vystupují jako ti, kteří komplikují, až znemožňují mírové řešení konfliktu. Významově odlišná interpretace se nevyskytuje. Poslední označující se snaží diváka přímo oslovit, když sugestivně připomíná pokračující utrpení Syřanů (civilistů), čímž navozuje negativní očekávání.

METAFORY A METONYMIE

Z hlediska metonymií je vláda prezidenta Asada zastoupena pouze zmínkami o jejím reformním úsilí. Na druhé straně „Západ“ pouze vznáší požadavky a podmínky bez aktivního přispění.

3.2.8 ‘Rebels behind Houla massacre, US plan to destabilize Syria in full swing’

POPIS MEDIÁLNÍHO PRODUKTU

Úroveň denotativní

Tématem reportáže je masakr v syrském městě Húla a postoj představitelů Spojených Států, Ruska a Sýrie k tomuto konfliktu. Do studia je pozván host, který k událostem přidává vlastní komentář.

Za nejdůležitější označující považuji za první větu reportérky: „*Velvyslankyně Spojených států v OSN Susan Rice řekla, že pokud 6-ti bodový mírový plán Kofi Annana selže a pokud se rada bezpečnosti neshodne na mezinárodních sankcích na Sýrii, potom budou jednotlivé země muset zvážit podniknutí nezávislé akce bez pověření rady bezpečnosti*“. Za druhé další větu reportérky: „*Velitel Svobodné syrské armády vyzval zvláštního vyslance Kofi Annana aby veřejně přiznal, že jeho 6-ti bodový mírový plán, který je přibližně sedm týdnů starý, selhal. To by rebelům umožnilo obnovit ozbrojený útok proti prezidentovi Asadovi a jeho podporovatelům*“. Za třetí větu reportérky: „*Syrská vláda veřejně oznámila, že výsledky jejich vyšetřování ohledně masakru v Húla z minulého týdne ukazují, že ozbrojení rebelové jsou zodpovědní, jak říkají, za smrt více než sta lidí*“. Za čtvrté) reakci hosta vysílání na slova moderátora o tom, že Spojené státy nikdy neměly zájem na diplomatickém řešení krize: „*Je důležité vědět, že jsou to USA a NATO, kdo vytváří občanskou válku v Sýrii*“. Za páté) část následujícího komentáře hosta vysílání: „*Nejnovější masakr v Húla je jen další příklad, protože jde o stejný scénář, který Spojené Státy použily k ospravedlnění, v uvozovkách, humanitárních intervencí v minulosti*“. Za šesté) jinou část stejného komentáře: „*Udělal to již jak s podporou rady bezpečnosti OSN, tak i bez podpory rady bezpečnosti OSN*“. Za sedmé) závěrečný komentář hosta vysílání: „*Je jasné, že USA nemá zájem na diplomatickém řešení, snaží se jakkoli dosáhnout vojenské intervence, což znamená masivní destrukci celé země*“.

Úroveň konotativní

První označující označuje podmínku, při jejímž nesplnění budou za legitimní považovány, na OSN nezávislé, akce vůči Sýrii.

Druhá označující označuje záměr Svobodné syrské armády prohlásit mírové řešení za neúčinné a obnovit tak boje, které mají vést k touženému výsledku. To, že velitel Svobodné syrské armády čeká na oficiální prohlášení mírových snah za neúspěšné, aby mohl zaútočit, naznačuje, že ctí příměří, a tedy nebyl tím, kdo ho porušil.

Třetí označující označuje viníky zmíněného masakru. Jde o vládní stanovisko. Vláda tím tedy také popírá, že by narušila mírové snahy.

Čtvrtá označující je přímým obviněním Spojených států z vytvoření ozbrojeného konfliktu.

Pátá označující označuje „důkaz“ tvrzení předcházející označující a blíže přibližuje konkrétní způsob, jakým Spojené státy dosahují svých cílů. Označující tak naznačuje, že Spojené státy tímto způsobem nejednají poprvé, nýbrž znovu používají osvědčenou metodu.

Šestá označující označuje „všemocnost a všehoschopnost“ Spojených států, když mohou konat nezávisle na mezinárodním společenství. Tuto označující je pak možné nahlížet i na hlubší rovině. Na rovině mýtů: *„Spojené státy se nebojí nikoho a ničeho. Už dříve si dělali, co chtěli a udělají to znovu, pokud budou chtít“*.

Sedmá označující označuje „skutečný“ záměr Spojených Států v syrském konfliktu a tragické důsledky, které svým jednáním přivodí.

MODALITA

Téma, kterým se produkt zabývá, je skutečnou událostí. Většina obsahu je zprostředkováním oficiálních postojů jednotlivých zainteresovaných subjektů. Poslední čtvrtina produktu je však převážně osobní interpretací událostí a motivů jednotlivých aktérů. Kamerové záběry na pozadí reportáže významově podporují promluvy reportérky i hosta vysílání. Zvláště v případě sedmé označující je zvýšen pocit bezprostřednosti a naléhavosti, když je vidět střelba a boje v ulicích. Běžný divák ovšem na první pohled není schopen určit, zda-li záběry odpovídají místu, času a události.

PARADIGMATICKÉ USPOŘÁDÁNÍ

První označující byla vybrána, protože navozuje pocit oprávněnosti nezávislé akce podle vlastního uvážení. Pro vyznění označující je důležitá přítomnost podmínky „pokud“. Představitelka Spojených států, tak dává OSN ultimátum. Stojí tu proti sobě dvě alternativy. Jedna mírová, reprezentovaná OSN a druhá blíže nespecifikovaná, zato na OSN nezávislá. V případě selhání OSN navíc státy *„budou muset“* zvážit jiný přístup. Absence tohoto obratu by výrazně zmírnila direktivní vyznění této označující.

Druhá označující byla vybrána, protože je zde jasně patrná snaha Svobodné syrské armády vrátit se k bojům. Je zde použit obrat *„mírový plán selhal“*, který navozuje představu nenávratnosti a absolutní marnosti mírového řešení. Změna formulace, například *„mírové snahy byly narušeny“* by ovlivnila vyznění této označující. Takto je patrné, že velitel Svobodné syrské armády má zájem na pokračování bojů.

Třetí označující byla vybrána, protože představuje tragičnost následků zmíněného incidentu. Jde o zprostředkování vládního narativu. Opačný výklad událostí obsažen přímo není.

Pátá označující byla vybrána, protože „dokládá“ závěr čtvrté označující. Klíčový je motiv recidivy. Spojené státy postupují pořád podle stejného vzorce, je tedy možné určit, že jsou skutečnými strůjci současného konfliktu. Absence páté označující by předcházející označující učinila jen subjektivním tvrzením. Takto ale vytváří dojem „očividnosti a průkaznosti“ předchozího tvrzení.

Šestá označující byla vybrána, protože dokládá nezávislost Spojených států na mezinárodním společenství. Pro ilustraci tvrzení mohly být použity konkrétní příklady takového počínání Spojených států. Jejich použití by ještě zvýšilo pocit správnosti a objektivitu u diváka.

Sedmá označující byla vybrána, protože je shrnutím předchozích tří označujících a obsahuje předpověď tragických důsledků dosavadního přístupu Spojených států. V případě této označující vidíme původce promluvy. Pro zefektivnění vlivu na diváka by však bylo vhodnější použít záběry „masivní destrukce“, které by dokreslovaly závažnost sdělení.

SYNTAGMATICKÉ USPOŘÁDÁNÍ

Označující tohoto mediálního produktu se dělí do dvou částí. První část tvoří označující, jejichž autorem je reportérka a druhou část označující, jejichž autorem je host vysílání. Změna pořadí těchto dvou částí by narušila „záměrný plán“ reportáže, kdy se divákovi nejdříve dostává základních informací o problematice, přítomny jsou oba protikladné narativy, načež je vysvětleno, jak se věci „ve skutečnosti“ mají. Toto pořadí označujících tak maximálně využívá jejich samostatný potenciál a zesiluje působení na příjemce vysílání. Opakuje se téma selhání mírového řešení. Později je vysvětleno, že se tak děje v souladu se záměrem Spojených států. Několikrát je zmíněno, že Spojené státy opakovaně využívají podobné situace k zahájení ozbrojené intervence.

PREFEROVANÉ ČTENÍ

Preferovaným čtením je, že se Spojené státy snaží využít neúspěchu mírového řešení, aby prosadily ozbrojenou intervenci, přičemž jde o již několikrát zopakovaný scénář. Svobodná syrská armáda má také za cíl se co nejrychleji vrátit k bojům, pokud možno tak, aby nebyla sama považována za viníka neúspěchu mírového plánu. Viníci masakru jsou identifikováni jako rebelové, je ovšem jasně řečeno, že jde pouze o vládní závěry. Nicméně v páté označující je obsažen „doklad“ toho, že zmíněný masakr je Spojenými státy využit jako výmluva pro možnost aktivně zasáhnout s cílem Sýrii destabilizovat, tak jak to již udělaly jinde. Nikde v reportáži není explicitně obsažen názor, že by za masakry mohla stát syrská vláda. Produkt tedy naznačuje jen jednu dominantní interpretaci. Reportáž je ideologicky zakončena, když host vysílání s jistotou předpokládá „*masivní destrukci celé země*“, což je obrat, který provokuje asociace. Navíc je použit obrat „*je jasné, že USA nemá zájem na diplomatickém řešení*“, čímž je jasně stanoveno, jak má příjemce informaci pochopit.

METAFORY A METONYMIE

Z hlediska metafor dochází k přirovnání dřívějších „aktivit“ Spojených států k současnému konfliktu, na kterém jsou demonstrovány podobnosti. Dřívější pochybení se tak přenáší do současnosti a dokazují záměrné a plánované jednání ze strany Spojených států.

Z pohledu metonymického jsou Spojené státy většinou zastoupeny zmínkami o jejich „zločinném“ jednání. Snaží se jakkoli narušit mírový proces.

3.3 Konkrétní příklady zjištěné korelace hodnot nezávislé a závislé proměnné

Tabulka č.2: Stát Katar a Al-Jazeera

Nezávislá proměnná	Závislá proměnná
Podpora rebelů a islamistických opozičních uskupení.	Opozice je ztotožňována s civilisty. Povstalečtí bojovníci jsou vylíčení jako vlastenci, nejedná se o zahraniční džihádisty. Syřané jsou proti režimu sjednoceni napříč etnicko-konfesijním spektrem. Jde o konflikt lid vs. režim. Vyznavačům jiných náboženství nehrozí po pádu režimu ze strany muslimů žádné nebezpečí.
Podpora zahraniční intervence do Sýrie.	Mírové snahy OSN jsou neefektivní. Je obsažen apel na příjemce sdělení, že je třeba zasáhnout a zastavit krveprolití. Jako viník je obvykle identifikován syrský režim. Je zdůrazněna nedostatečná aktivita zahraničních aktérů. Zahraniční zásah je interpretován jako nezbytný pro zlepšení situace. Diplomatické úsilí je neúčinné.
Snaha syrskou vládu diplomaticky izolovat.	Viníkem sporných událostí je syrský režim. Zdůrazňovány jsou civilní oběti. Opakovaně je obsažena informace, že syrský režim neútočí na civilisty výjimečně. Útočníkem je režim, zatímco lid se jen brání. Národ je sjednocen proti režimu.
Spojenectví se "Západem" v přístupu k Sýrii.	Spojené státy nesouhlasí s vyzbrojováním syrského režimu ruskou federací. Je naznačeno, že tyto zbraně jsou používány proti civilistům. Režim porušoval základní lidská práva, čímž se legitimizovalo jeho svržení.
Podpora vyzbrojování opozice.	Osud civilistů závisí na schopnosti rebelů bránit se proti režimu. Rebelové jsou ale ve srovnání s režimem vyzbrojeni nedostatečně.

Tabulka č.3: Ruská federace a RT

Nezávislá proměnná	Závislá proměnná
Odmítnutí snahy „Západu“ ospravedlnit zahraniční intervenci.	Spojené státy hrají hlavní úlohu ve snahách destabilizovat Sýrii. „Západ“ se pokouší očernit image prezidenta Asada. Spojené státy v Sýrii používají již osvědčené postupy k prosazení vlastních zájmů. Přístup „Západu“ maří snahy mírového řešení. Spojené státy se snaží využít neúspěchu mírového přístupu, aby prosadili ozbrojenou intervenci. Na destabilizaci Sýrie má zájem „Západ“ a stát Izrael, který využívá židovské lobby v zahraničí.
Odmítnutí vnějších tlaků k režimní výměně a vnučení západních politických standardů jinému suverénnímu státu.	Ruská federace na půdě OSN čelí snahám Spojených států a jiných států „Západu“ dosáhnout zahraniční intervence. Je zpochybňována legitimita „západního“ nároku na režimní výměnu v Sýrii. Spojené státy jednájí nezávisle na mezinárodním společenství, což má pro Sýrii tragické důsledky.
Prezident Asad reprezentuje jedinou legitimní sílu v Sýrii.	Opozice o prezidentu Asadovi vytváří obraz, který se neshoduje se skutečností. Prezident Asad se konflikt snaží řešit mírovými prostředky, „Západ“ mu ale hatí plány. Syrská vláda již podnikla některé potřebné reformy. Svobodná syrská armáda se snaží prohlásit mírové snahy za neefektivní, aby tak legitimizovala svoji touhu po ozbrojeném boji.
V Sýrii žádní umírnění rebelové nejsou. Povstalci nejsou za násilí odpovědní méně než syrská vláda.	Jako viníci sporných událostí jsou prezentováni rebelové.
Írán je spojencem Ruska. Pád syrského režimu by poškodil pozici Íránu v regionu.	Spojené státy vystupují proti Íránu nespravedlivě. Absence Íránu činí výsledky mírových jednání neúčinnými.

3.4 Shrnutí výsledků výzkumu a jiná zjištění

Pro účely této práce byla provedena sémiotická analýza vybraných mediálních produktů televizních stanicí Al-Jazeera a RT. Hodnoty zjištěné z těchto analýz pak byly porovnány s poznatky o zahraničně-politickém přístupu státu Katar a Ruské federace ke konfliktu v Sýrii. Na základě komparace těchto dat byla zjištěna korelace mezi některými hodnotami nezávislé a závislé proměnné jak v případě televize Al-Jazeera, tak i v případě televize RT. Výzkumná hypotéza (VH) byla tedy potvrzena. Ve zkoumaných vzorcích mediálních produktů obou

stanic nebyla nalezena žádná negativní evidence, tedy případ, který by neodpovídal hypotéze, případně by naznačoval alternativní vysvětlení učiněných závěrů.

V případě stanovených nezávislých proměnných lze opoziční hodnoty nalézt především v otázce přímé intervence zahraničních mocností do událostí syrského konfliktu, v otázce legitimacy zastupovat syrský lid a v definici toho, kdo jsou vlastně syrští rebelové. Zatímco Katar volá po nutnosti zahraniční intervence, Rusko ji jednoznačně odmítá s tím, že by šlo o nepřijatelné narušení suverenity cizího státu. Co se týče legitimacy syrské vlády, Katar podporuje svržení autoritářských režimů, zatímco Rusko trvá na tom, že syrská vláda je jedinou legitimní silou v zemi. Katar je zastáncem opozičních sil v Sýrii, které neváhá materiálně zabezpečovat, Rusko zdůrazňuje, že opozice nese na konfliktu stejný díl viny a není v jejích řadách nikdo, kdo by mohl zastupovat syrský lid.

V případě obou dvou médií byl jasně identifikován viník sporných událostí, a to podle očekávání na základě výzkumné hypotézy. V produktech televize Al-Jazeera je viníkem syrský režim, zatímco v produktech televize RT jsou jím rebelové, popřípadě „Západ“, který brání snahám řešit konflikt mírovou cestou. Většina zkoumaných mediálních produktů obsahovala jednu dominantní interpretaci mediovaného sdělení. V případě obou dvou médií byly identifikovány klasické nástroje pro ovlivňování celkového vyznění zprávy, jako jsou přirovnání, záměrně cílené předpoklady, kontrast, mýty, neboli obecné soudy a snaha spustit u příjemce sdělení asociativní představu. V případě televize al-Jazeera pak bylo také rozpoznáno využití konceptu obranné a spravedlivé války rebelů proti syrskému režimu.

Obě média využívají zmíněné techniky více méně shodně, liší se jen v míře celkového zabarvení zprávy. V produktech Al-Jazeera převažovala jasně vyjádřená dominantní interpretace. Z celkové struktury a vyznění obsahu zprávy bylo možné jednoznačně identifikovat poselství, které produkt publiku přinesl. V produktech RT bylo rovněž možné zpozorovat jednoznačnou interpretaci, nicméně závěr a vyhodnocení předložených informací byly spíše ponechány na publiku. Příjemcům zpráv byly pouze předloženy „vysvětlené“ události. „Správná“ odpověď, až na výjimky, jim ale vnucena nebyla.

V obou zkoumaných případech byli jako viníci konfliktu kromě přímo zúčastněných stran označeni zahraniční hráči.¹¹⁹ Podle Al-Jazeera mezinárodní společenství jen nečinně přihlíží a není v konfliktu angažované dostatečně, čímž umožňuje páchaní násilí na civilních obětech (současně je jako viník rovněž identifikován syrský režim). RT pak kritizuje (buď jmenovitě, nebo používá sjednocující termín „Západ“) zahraniční aktéry, kteří svým neoprávněným vměšováním celý konflikt jen přiživují a svými nerealistickými podmínkami pouze oddalují možnost krizi řešit mírově a diplomaticky.

V produktech Al-Jazeera jsou tzv. rebelové spojováni, anebo přímo zastupováni termínem civilisté. Několikrát bylo přímo naznačeno, že syrský konflikt je bojem lidu proti režimu. Zatímco rebelové jsou zastupováni konkrétními lidskými osudy, o režimu se mluví jako o vražedné hrozbě, jako by šlo o odosobněnou entitu, která z pozice silnějšího utlačuje civilisty. Jméno „Asad“ je někdy používáno jako synonymum termínu „režim“. Civilisté (termín je

¹¹⁹ Obvykle ve významu států schopných ovlivnit dění v Sýrii

používán i ve smyslu opozice) protestovali proti útlaku režimu nenásilně, ale byli přinuceni se bránit. Válka jim byla vnucena. Úspěch povstání z jiných arabských zemí je metaforicky přenášen do Sýrie, když se mluví o tom, že Syřané sdílejí osud tuniských a egyptských bratrů a sester.

V produktech RT je syrský konflikt „orchestrem“, který je řízen ku prospěchu zahraničních aktérů. Prezident Asad je představen velmi lidsky. Je to člověk, který se o svoji zemi upřímně stará a nehodlá ji předat „Západem“ řízeným loutkám v podobě syrské opozice.

ZÁVĚR

Konflikt v Sýrii vyvstal ze série regionálních protestních bouří známých dnes jako arabské jaro. Situace v Sýrii se ovšem přelila do krvavého konfliktu, v němž se kromě vnitřních účastníků, tedy obyvatel Sýrie, začaly velmi rychle prosazovat skupiny zahraničních bojovníků podporované mocnými státy z regionu Blízkého východu i mimo něj. Konflikt se stal událostí mezinárodní a přilákal mimořádnou pozornost světových médií, která se mu od té doby věnují téměř denně. Miliony diváků (posluchačů, čtenářů) na celém světě začaly sledovat dění odehrávající se „kdesi daleko“ a válka v Sýrii, barvitě zprostředkovaná a zcela zaplňující mediální prostor, začala vstupovat do jejich podvědomí jako něco důvěrně známého. Tyto miliony diváků si začaly pod vlivem zprostředkovaných informací vytvářet vlastní názory a formovat tak pestrou paletu tzv. veřejného mínění.¹²⁰ Média nemají schopnost přímo formovat nebo měnit názory libovolných diváků, dokáží ovšem kontrolovat, jaké zprávy se do mediálního prostoru dostanou a tím určit, nad čím bude obecnstvo přemýšlet a co bude jeho znalosti o okolním dění formovat.

Přímo úměrně k různorodosti veřejného mínění o syrském konfliktu se zformovalo několik mediálních realit produkovaných množstvím „vypravěčů“ s jejich často protichůdnými popisy a komentáři tehdy aktuálních událostí. Ke zcela opačným „břehům“ popisu syrského konfliktu lze bezpečně přiřadit proslulé stanice Al-Jazeera a RT. Existuje obrovské množství médií, a ta se navzájem řadí do různých kategorií, například podle tzv. mediálního modelu, který určuje vztah mezi médiem a jeho vlastníkem (popřípadě jinou autoritou) a z něho vyplývající způsob kontroly nad médiem. Jednotlivé mechanismy kontroly médií se tedy liší v závislosti na příslušnosti ke konkrétnímu kulturnímu, ekonomickému, politickému a jinému prostředí. Teoretickým východiskem této práce je, že média obecně nejsou nikdy ve své redakční politice zcela nezávislá. Výsledky této práce naznačují, že v případě Al-Jazeera a RT tento předpoklad platí. Jak Al-Jazeera, tak RT si v rámci syrského konfliktu zvolily své favority, na jejichž stranu se pokoušely získat sympatie svého publika, a to v obou případech ve shodě se zájmy autorit, které je ovládají. Zahraničně-politické zájmy Kataru i Ruska se v obou médiích odrážejí. Obě dvě média mají navíc tu výhodu, že mohou počítat s nadstandartním rozpočtem. Konkrétní příklady prolínání zájmů obou států s mediálním obrazem v „jejich“ médiích byly již uvedeny v předcházejících kapitolách.

Stojí za zmínku, že ačkoliv byla u obou médií zjištěna souvislost mezi vyzněním mediálních sdělení a zahraniční politikou státu Katar a Ruské federace, obě média se v hodnocení vlastní redakční politiky liší. Zatímco vedení televize Al-Jazeera trvá na absolutní nezávislosti svého zpravodajství na politice Kataru,¹²¹ Rusko již od založení RT přiznává, že jejím cílem je prezentovat ruský pohled na věc a čelit tak zejména pro-západním narativům, které dosud na mezinárodní scéně převažovaly.¹²²

Výsledek výzkumu není příliš překvapující a potvrzuje předpoklady některých komentátorů a odborníků, kteří se oběma stanicemi zabývají. Zajímavým aspektem práce je ovšem bližší

¹²⁰ Nelze pak samozřejmě ani zapomenout na vliv tzv. sociálních médií. Těmi se tato práce nicméně nezabývá

¹²¹ Al Jazeera PR. About

¹²² About RT a FISHER, M. 2013

pohled do narativní struktury mediálních obsahů zkoumaných stanic, které vypovídají o tom, jak a v jaké podobě se zahraniční zájmy státu Katar a Ruské federace promítaly do mediální reality. Odhaluje konkrétní „styly vyprávění“ obou zkoumaných médií probraných výše. Takovéto poznávání mediálních obsahů je cílem sémiotické analýzy.

Závěry této práce jsou postaveny na výsledcích sémiotické analýzy omezeného počtu výzkumných vzorků. Vzhledem ke specifickým kvalitativním přístupům jsou hodnocení této práce závislá na osobě výzkumníka. Pro zvýšení spolehlivosti závěrů by tedy bylo vhodné opakovat výzkum se stejnou hypotézou a výzkumnými vzorky jiným výzkumníkem. Pro účely dalšího zkoumání problematiky této práce a případného doplnění poznatků doporučuji provést kvantitativní obsahovou analýzu, která se bude zabývat četností kontextových informací v případě obou dvou médií v rámci syrského konfliktu, podobně jako je to provedeno ve studii Annelore Deprezové a Karin Raeymaeckersové „Bias in the News? The Representation of palestinians and Israelis in the Coverage of the First and second Intifada“.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ A PRAMENŮ

Sekundární zdroje

About RT. In *Corporate profile* [online]. [cit. 12.12.2016]. Dostupný z www: <https://www.rt.com/about-us/>

Al Jazeera PR. About. IN *Al Jazeera Media Network* [online]. [cit. 10.11.2016]. Dostupný z www: <http://pr.aljazeera.com/about>

ARUTUNYAN, Anna. *The Media in Russia*. New York: Open University Press, 2009. ISBN 0-33-5228895.

BAGDONAS, Azuolas. Russia's Interests in the Syrian Conflict: Power, Prestige, and Profit. In *European Journal of Economic and Political Studies* [online]. 2012 [cit. 5.1.2017].

Dostupný z www:

[https://www.academia.edu/3507862/Russia s Interests in the Syrian Conflict Power Prestige and Profit](https://www.academia.edu/3507862/Russia_s_Interests_in_the_Syrian_Conflict_Power_Prestige_and_Profit)

BYMAN, Daniel, L. The Implications of Leadership Change in the Arab World. In *Political Science Quarterly* [online]. Spring 2005 [cit. 20.11.2016]. Dostupný z www:

<https://www.psqonline.org/article.cfm?IDArticle=15100>

COCKBURN, Patrick. Foreign media portrayals of the conflict in Syria are dangerously inaccurate. In *The Independent* [online]. June 29 2013 [cit. 4.1.2017]. Dostupný z www:

<http://www.independent.co.uk/voices/comment/foreign-media-portrayals-of-the-conflict-in-syria-are-dangerously-inaccurate-8679937.html>

FISHER, Max. In case you weren't clear on Russia Today's relationship to Moscow, Putin clears it up. In *The Washington Post* [online]. June 13 2013 [cit. 15.12.2016]. Dostupný z www:

https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2013/06/13/in-case-you-werent-clear-on-russia-todays-relationship-to-moscow-putin-clears-it-up/?utm_term=.5f3cd20f3b73

FISK, Robert. Syrian civil war: West failed to factor in Bashar al-Assad's Iranian backers as the conflict developed. In *The Independent* [online]. March 13 2016 [cit. 2.12.2016].

Dostupný z www: <http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/syrian-civil-war-five-years-on-2011-bashar-al-assad-isis-iran-conflict-a6929186.html>

FREDHEIM, Rolf. Filtering Foreign Media Content: How Russian News Agencies Repurpose Western News Reporting. In FEDOR, J., PORTNOV, A., UMLAND, A (ed.). *Journal of Soviet and Post-Soviet Politics and Society*. Vol. I., Stuttgart: Ibidem Press, 2015, s. 37-83. ISBN 978-3-8382-6726-5.

GENIETS, Anne. *The Global News Challenge. Market Strategies of International Broadcasting Organizations in Developing Countries*. New York: Routledge, 2013. ISBN 978-0-230-34021-3.

GHADBIAN, Najib. The New Asad: Dynamics of Continuity and Change in Syria. In *Middle East Journal* [online]. Sept 2001 [cit. 21.11.2016]. Dostupný z www: <http://connection.ebscohost.com/c/articles/5955508/new-asad-dynamics-continuity-change-syria>

HASSAN, Hassan. How the Muslim Brotherhood Hijacked Syria's Revolution. In *Foreign Policy* [online]. March 13 2013 [cit. 6.1.2017]. Dostupný z www: <http://foreignpolicy.com/2013/03/13/how-the-muslim-brotherhood-hijacked-syrias-revolution/>

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

Jak ovlivňuje propaganda vysílání katarské televize al-Džazíra a ruské RT? In *Asociace pro mezinárodní otázky* [online]. Feb 8 2014 [2.1.2017]. Dostupný z www: <http://www.amo.cz/jak-ovlivnuje-propaganda-vysilani-katarske-televize-al-dzazira-a-ruske-rt/>

JURKOWITZ, Mark, MITCHELL, Amy, MATSA, Katerina, E. How Al Jazeera Tackled the Crisis Over Syria. In *Pew Research Center* [online]. Sept 16 2013 [cit. 15.12.2016]. Dostupný z www: <http://www.journalism.org/2013/09/16/how-al-jazeera-tackled-the-crisis-over-syria/>

KINZER, Stephen. The media are misleading the public on Syria. In *The Boston Globe* [online]. Feb 18 2016 [cit. 20.11.2016]. Dostupný z www: <https://www.bostonglobe.com/opinion/2016/02/18/the-media-are-misleading-public-syria/8YB75otYirPzUCnlwaVtcK/story.html>

KOSKINA, Maria. *Coverage of the Syrian conflict in the Russian and American Media: Comparative Analysis*. [cit. 23.12.2016]. Dostupné z www: <https://ecpr.eu/Filestore/PaperProposal/cc7f3386-5e2f-404f-ad11-f119a2799eb9.pdf>

KRAUS, Josef, SOULEIMANOV, Emil, A. *Ázerbájdžánci Íránu. Identita, společnost a regionální bezpečnost*. Praha: Auditorium, 2015. ISBN 978-80-87284-54-4.

KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty islámu*. Praha: Vyšehrad, 2006. ISBN 80-7021-821-5.

KÜHN, Alexander, REUTER, Christoph, SCHMITZ, Gregor. After the Arab Spring. Al-Jazeera Losing Battle for Independence. In *Der Spiegel* [online]. Feb 15 2013 [cit. 5.11.2016]. Dostupný z www: <http://www.spiegel.de/international/world/al-jazeera-criticized-for-lack-of-independence-after-arab-spring-a-883343.html>

KUNCZIK, Michael. *Základy masové komunikace*. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 80-7184-134-X.

LAUB, Zachary, MASTERS, Jonathan. Syria's Crisis and the Global Response. In *Council on Foreign Relations* [online]. Sept 11 2013 [cit. 3.12.2016]. Dostupný z www: <http://www.cfr.org/syria/syrias-crisis-global-response/p28402>

LAURENS, Henry. *Arabský orient za časů Ameriky. Od války v Zálivu k válce v Iráku*. Praha: Academia, 2013. ISBN 978-80-200-2246-2.

LIPPMANN, Walter. *Public Opinion*. New York: Dover Publications, 2004. ISBN 0-486-43703-5.

McQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-574-5.

MENDEL, Miloš. *Arabské jaro*. Praha: Academia, 2015. ISBN 978-80-200-2474-9.

NOTTE, Hanna. Russia in Chechnya and Syria: Pursuit of Strategic Goals. In *Middle East Policy Council* [online]. Spring 2016 [cit. 11.1.2017]. Dostupný z www: <http://www.mepc.org/journal/middle-east-policy-archives/russia-chechnya-and-syria-pursuit-strategic-goals?print>

NURUZZAMAN, Muhammed. Qatar and the Arab Spring: down the foreign policy slope. In *Tandfonline* [online]. March 27 2015 [cit. 2.3.2017]. Dostupný z www: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17550912.2015.1024034?journalCode=rcaa20>

PLUNKETT, John. Russia Today reporter resigns in protest at MH17 coverage. In *The Guardian* [online]. July 18 2014 [cit. 3.11.2016]. Dostupný z www: <https://www.theguardian.com/media/2014/jul/18/mh17-russia-today-reporter-resigns-sara-firth-kremlin-malaysia>

POWERS, Shawn. The Origins of Al Jazeera English. In SEIB, P. (ed). *Al Jazeera English. Global News in a Changing World*. New York: Palgrave Macmillan, 2012, s. 5-28. ISBN 978-0-230-34021-3.

Rozhovor s Bašárem Asadem. In *Česká televize* [online]. Dec 1 2015 [cit. 2.12.2016]. Dostupné z www: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10997918455-rozhovor-s-basarem-asadem/215411034000172-rozhovor-s-basarem-asadem>

RUGH, William. *Arab Mass Media: Newspapers, Radio, and television in arab politics*. London: Praeger, 2004. ISBN 0-275-98212-2.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-3568-9.

SHUMILIN, Alexandre. Russia and the Syrian Problem. In *Russian International Affairs Council* [online] Feb 4 2013 [cit.21.12.2016]. Dostupný z www: http://russiancouncil.ru/en/inner/?id_4=1360#top-content

SKELTON, Charlie. The Syrian opposition: who's doing the talking? In *The Guardian* [online]. July 12 2012 [cit. 22.11.2016]. Dostupný z www: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2012/jul/12/syrian-opposition-doing-the-talking>

SMITH, Amelia. Mapping syria through media coverage of the conflict. In *Middle East Monitor* [online]. April 16 2015 [cit. 1.1.2017]. Dostupný z www: <https://www.middleeastmonitor.com/20150416-mapping-syria-through-media-coverage-of-the-conflict/>

Syria, U.S.: Diplomacy Comes With a Price. In *Stratfor* [online]. Feb 4 2010 [cit. 2.12.2016]. Dostupné z www: <https://www.stratfor.com/analysis/syria-us-diplomacy-comes-price>

The World Factbook. Qatar. In *Central Intelligence Agency* [online]. [cit. 11.11.2016]. Dostupný z www: <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/qa.html>

TRAMPOTA, Tomáš, VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4.

TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-096-8.

TRENIN, Dmitri. Russia in the Middle East: Moscow's Objectives, Priorities, and Policy Drivers. In *Carnegie Moscow Center* [online]. April 5 2016 [cit. 1.1.2017]. Dostupný z www: https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwjOrrCSsZrTAhWBK5oKHabSCW8QFggZMAA&url=http%3A%2F%2Fcarnege.ru%2F2016%2F04%2F05%2Frussia-in-middle-east-moscow-s-objectives-priorities-and-policy-drivers-pub-63244&usg=AFQjCNHZEmaW6gazod1mNmc-S_BXgNZ4Ug&sig2=hMMNPGtatM2mwfxjg_otTw

TRENIN, Dmitri. Russia's Interests in Syria. In *Carnegie Moscow Center* [online]. June 9 2014 [cit. 11.11.2016]. Dostupný z www: <https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwiiyKynsprTAhUGDJoKHe4wAcgQFggZMAA&url=http%3A%2F%2Fcarnege.ru%2F2014%2F06%2F09%2Frussia-s-interests-in-syria-pub-55831&usg=AFQjCNE4Z6XTwPVHc5skRKPCjHPgRwCNCA&sig2=qpSCeYk0t-eP04-z2QIZRA>

TUREČEK, Břetislav. Al-Džazíra – fenomén nejen arabského světa. In *Český rozhlas* [online]. May 3 2011 [cit. 12.1.2017]. Dostupný z www: http://www.rozhlas.cz/zpravy/blizkyvychod/_zprava/887219

TUREČEK, Břetislav. Všechny islamistické skupiny odmítají v Sýrii demokracii. In *Česká pozice* [online]. Oct 9 2015 [cit. 3.12.2016]. Dostupný z www: http://ceskapozice.lidovky.cz/vsechny-islamisticke-skupiny-odmitaji-v-syrii-demokracii-pnf-/tema.aspx?c=A151007_111551_pozice-tema_lube

ULRICHSEN, Kristian, C. Qatar and the Arab Spring: Policy Drivers and Regional Implications. In *Carnegie Endowment for International Peace* [online]. Sep 24 2014 [cit. 4.2.2017]. Dostupný z www: <http://carnegieendowment.org/2014/09/24/qatar-and-arab-spring-policy-drivers-and-regional-implications-pub-56723>

ZISSER, Eyal. Does Bashar al-Assad Rule Syria? In *The Middle East Quarterly* [online]. Winter 2003 [cit. 20.11.2016]. Dostupný z www: <http://www.meforum.org/517/does-bashar-al-assad-rule-syria>

Prameny

Children killed in „massacre“ in Syria’s Houla. In *Al Jazeera English* [online]. May 5 2012 [cit. 1.1.2017]. Dostupný z www: https://www.youtube.com/watch?v=IGCFT_yYyE8

Annan hails „constructive“ talks with Assad. In *Al Jazeera English* [online]. July 9 2012 [cit. 2.1.2017]. Dostupný z www: <https://www.youtube.com/watch?v=yLEpxKg3bEc>

Al Jazeera meets Free Syrian Army fighters. In *Al Jazeera English* [online]. March 15 2012 [cit. 3.1.2017]. Dostupný z www: https://www.youtube.com/watch?v=w_OZipvIRKE

Syria’s coming revolution? By taking to the streets, even in fairly small numbers, Syrians have crossed a „red line“ with their regime. In *Al Jazeera* [online]. March 22 2011 [cit. 4.1.2017]. Dostupný z www: <http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2011/03/201132113479124674.html>

US sings to Syria: „We will, we will bomb you!“ IN *RT* [online]. Jun 9 2012 [cit. 4.1.2017]. Dostupný z www: <https://www.rt.com/news/us-syria-west-bomb-388/>

Assad is not insane. In *RT* [online]. March 27 2012 [cit. 5.1.2017]. Dostupný z www: <https://www.youtube.com/watch?v=wppqt5xIzVg>

US should be excluded from talks over Syria just like Iran. In *RT* [online]. June 27 2012 [cit. 6.1.2017]. Dostupný z www: <https://www.youtube.com/watch?v=aSzvjoQVS4k&t=226s>

Rebels behind Houla massacre, US plan to destabilize Syria in full swing. In *RT* [online]. May 31 2012 [cit. 7.1. 2017]. Dostupný z www: <https://www.youtube.com/watch?v=p4PQ7CT51Mo>

ABSTRACT

This paper deals with the rivalry of English-language versions of Al-Jazeera and RT over the conception of the Syrian conflict in media coverage of both stations broadcasting. Both Al-Jazeera and RT are influential media with millions of followers all over the world, which means they possess the capability to influence the perception of the conflict in wide scale, while their home countries are active in pushing their own concerns in the Syrian 'battlefield'. At the same time, both TV stations are often being accused of biased reporting. This is why media products of Al-Jazeera and RT are worth closer attention.

The hypothesis of the work suggests that media generally are controlled by elite groups, which use the exceptional ability of media, to co-create public opinion, to mediate their own narrative of events. It is believed that this hypothesis is likewise valid for both examined medias in the case of the Syrian conflict.

This thesis doesn't have potential to set the objective reality apart from the media image, since „objective truth“ is inaccessible quality. However, we can learn what a single medium wants to introduce as objective reality, by examining 'subsurface narrative structure' of its reports. And that is the goal of the semiotics.

In the case of both media were detected narrative elements and techniques corresponding with the objectives of their state benefactors. Among the main contradictions in coverage of the conflict is the matter of legitimacy of governance in Syria, the matter of international interfering in the Syrian conflict, the characteristic of opposition and rebel groups and the matter of responsibility for the catastrophic situation in which Syria is trapped in.